

III./2024

EVANGELIJ PO MARKU

Pomožna snov za učitelje v sobotni šoli

Ljubljana, 2024

1. ZAČETEK EVANGELIJA

Ključno besedilo: Mr 1

Splošni pregled

V prvi vrstici svojega evangelija Marko povzame temo celotnega poročila in ne le uvodnega poglavja, ko pravi, da gre za "evangelij Jezusa Kristusa". V stoletju, v katerem je ljudi pogosto zapeljeval čar "evangelija, ki je drugačen od tistega, ki ste ga prejeli" (Gal 1,9), Marko prične svoje poročilo s transcendentno uvodno izjavo, da bi poudaril bistvo krščanske vere: veselo sporočilo o Jezusu Kristusu. Jezus ni razodel evangelija le tistim, ki so bili obnovljeni po njegovem zdravilnem dotiku, temveč tudi razdvojeni verski skupnosti, ki je morala verjeti vanj. Z Markovega stališča Jezus *je* evangelij.

Proučevanje tega tedna predela dve komponenti prve vrstice evangelija po Marku: besedno zvezo "evangelij Jezusa Kristusa" in potem natančneje samo ime Jezus Kristus.

1. "Evangelij Jezusa Kristusa." Za Marka je evangelij ali *euangelion* Božje veselo sporočilo, ki ima korenine v Svetem pismu, in ga je Kristus oznanjal v sinagogah ter razodeval v svoji pozemski službi. Kot tako je Božje veselo sporočilo v resnici tudi Jezusovo veselo sporočilo.

2. "Jezus Kristus." Marko predstavi Jezusa s pomočjo številnih vidikov njegove službe. Jezus je Božji sin in Sveti. Omenjen je tudi kot o veliki učitelj in pridigar ter sočutni zdravilec v galilejski pokrajini in širše.

Razlaga

"Začetek ..."

Vsak od štirih evangelijev Nove zaveze se začne z omembo "začetka" Jezusa Kristusa. Matejev evangelij se začne z Jezusovim rodovnikom, natančneje z njegovim človeškim poreklom kot "Davidovega sina, Abrahamovega sina" (Mt 1,1). Luka prične svojo evangeljsko pripoved z razkritjem, da začenja z "začetkom" Jezusovega javnega delovanja, o katerem pripovedujejo očitvidci (Lk 1,2). Janezov "začetek" je poseben, saj se nanaša na čas pred začetkom človeške zgodovine, na čas, ki presega "začetek" same Geneze. Janezov "začetek" gre vse do večnosti Jezusa Kristusa, ko pravi "[v] začetku je bila Beseda" (Jn 1,1). Nasprotno pa Marko začne svoj zapis z besedami "začetek evangelija Jezusa Kristusa" (Mr 1,1). To pomeni, da želi Marko pripovedovati o evangeliju Jezusa Kristusa od samega začetka.

Marko svoj evangelij prične z izjavo, ki povzame temo njegove knjige: "Začetek evangelija Jezusa Kristusa, Božjega Sina." (Mr 1,1) V tem stavku sta dve glavni besedi ali besedni zvezi, ki ju bomo podrobneje proučili, "evangelij" in "Jezus Kristus".

"Evangelij Jezusa Kristusa"

Z izjemo Marka noben drug evangelist v svojih spisih ne uporablja izraza "evangelij Jezusa Kristusa" [*euangelion Iēsou Christou*] (Mr 1,1). Ta izraz najdemo samo pri Marku. Pove nam, da sta Jezus in njegov evangelij v središču in bistvo Markove pripovedi.

Zato bi bilo dobro, ko bi se pri preučevanju Markovega evangelija najprej vprašali, kaj je evangelij. Iz leksikografskih študij izhaja, da ima grški izraz *euangelion*, ki ga običajno prevajamo kot "evangelij", več kot en sam pomen. *Euangelion* se nanaša na "Božje veselo sporočilo ljudem, veselo sporočilo kot oznanilo". Prav tako se nanaša na "knjigo, ki obravnava Jezusovo življenje in nauk, evangeljsko poročilo". Izraz *euangelion* je povezan tudi s "podrobnostmi, ki se nanašajo na Jezusovo življenje in služenje, veselo sporočilo o Jezusu". (William Arndt, F. W. Gingrich, Frederick W. Danker, eds., *A Greek-English Lexicon of the New Testament and Other Early Christian Literature* (Chicago: University of Chicago Press, 2000), str. 403.) Ob upoštevanju teh opredelitev lahko sklepamo, da Marko uporablja izraz "evangelij" za opis Jezusovih usmiljenih dejanj med njegovim služenjem, pa tudi za označevanje same ideje evangelija kot "veselega sporočila" od Boga.

Jezusova dejanja kot evangelij

Marko predstavi "evangelij Jezusa Kristusa" v kontekstu Jezusovega delovanja v imenu človeštva. Tako Marko od začetka svojega evangelija prikazuje veselo sporočilo, ki se kaže v Jezusovem poučevanju in pridiganju (Mr 1,22.39), v njegovi oblasti nad nečistimi duhovi (Mr 1,27) in v njegovih različnih dejanjih ozdravljanja. Ta dejanja ozdravljanja vključujejo ozdravitev tašče Simona Petra (Mr 1,30.31) in mnogih, ki so zboleli za različnimi boleznimi (Mr 1,32.34.40-42).

Ko proučujemo evangelije, opazimo, da Janez začne svoj evangelij s predobstojem *Logos* (Besede) in Jezusovimi pooblastili, ki jih je predstavil Janez Krstnik. Matej in Luka posvečata obsežno poglavje Jezusovemu človeškemu izvoru in njegovim prvim letom na zemlji. Marko pa od samega začetka predstavlja Jezusa kot Delavca. Jezusova dejanja so osrednji del Markove pripovedi. Tako je Markova pripoved evangelij v gibanju.

Evangelij kot veselo sporočilo, ki naj se ga oznanja

Tudi evangelij po Marku je zakoreninjen v Božji besedi, natančneje v njegovem razodetju. Takoj po izjavi "začetek evangelija Jezusa Kristusa" v prvi vrstici Marko navaja Staro zavezo, vključno z izbranimi vrsticami iz knjige Izaija (Mr 1,2.3), z namigovanjem na 70 tednov iz knjige preroka Daniela (Mr 1,15; prim. Dan 9,24-27). Tu lahko jasno vidimo evangelij kot vsebino, kot veselo "sporočilo" ali oznanilo. Marko to sporočilo opredeli kot "Božji evangelij" (Mr 1,14). Veselo sporočilo je torej božansko oznanilo človeštvu.

Marko namigne, da je evangelij Božja beseda in hkrati Jezusova dejanja med njegovo zemeljsko službo.

"Jezus Kristus"

Drugi ključni sklop besed na začetku evangelija po Marku je "Jezus Kristus". Kako Marko predstavi Jezusa?

Marko v svojem pripovedovanju Jezusa predstavlja kot "Božjega Sina" (Mr 1,1), "Sina človekovega" (Mr 9,31) in "Davidovega Sina" (Mr 10,47). Da je Jezus vse to troje, je povedano na začetku Markovega evangelija.

Jezus, Božji Sin

Z utelešenjem je Jezus, večni Sin, prevzel vlogo odrešitve, ko se je podredil oblasti Boga Očeta (Mr 1,11) in se prostovoljno prepustil vodstvu Očeta in Svetega Duha (Mr 1,10.11). Ko Marko omeni Jezusa kot Sina človekovega, vidimo sklicevanje na Dan 7. S tem ko Marko identiteto in naziv Sina človekovega pripiše Jezusu Kristusu, potrdi, da Božje kraljestvo (Dan 7,14.27) pripada Jezusu in da se je to kraljestvo – v Markovem času – približalo (Mr 1,15).

Marko obširno opisuje Jezusova dejanja v človeškem telesu, vendar šele po tem ko ga predstavi kot božansko bitje.

Jezus kot Sveti

V skladu z idejo o Jezusu kot božanskem bitju Marko Jezusa Kristusa predstavi tudi kot "Svet[ega], Božj[ega]" (Mr 1,24). Ta podoba je morda aluzija na Iz 6, kjer je Gospod predstavljen kot *sveti* (Iz 6,3). Sveti je priljubljen izraz, ki ga nebeška bitja uporabljajo za Gospoda. V evangeliju po Marku celo demoni prepoznajo Jezusa kot Svetega [*ho hagios*] (Mr 1,24); to pomeni, da prepoznajo Jezusa kot čistega (Danker idr., *A Greek-English Lexicon of the New Testament and Other Early Christian Literature*, str. 11). Čistost je bistvo Božjega bitja. Zato demoni ali nečisti duhovi ne morejo priti predenj. Še več, zavedajo se, da bodo v njegovi navzočnosti uničeni (Mr 1,24).

Jezus kot učitelj in pridigar

Marko Jezusa predstavi tudi kot učitelja in pridigarja. Jezus sam izpostavi te vidike svoje službe kot namen svojega prvega prihoda, ko pravi "da bom tudi tam oznanjal, kajti zato sem prišel" (Mr 1,38). Zdi se, da je bil v tistih časih najprimernejši kraj za poučevanje oz. oznanjevanje znotraj sinagoge. Ta kraj je v prvem poglavju Markovega evangelija omenjen štirikrat (Mr 1,21.23.29.39). Jezusovo poučevanje in oznanjevanje je imelo božanski pečat, saj je imelo korenine v razodetju, ki ga je skušal približati in osmisлити svojim poslušalcem z besedami: "Čas se je dopolnil in Božje kraljestvo se je približalo." (Mr 1,15) Po dogodku v sinagogi, ko je Jezus iz človeka pregnal nečistega duha, so se ljudje "tako začudili, da so razpravljali med seboj: "Kaj je to? Nov nauk z oblastjo! Celo nečistim duhovom ukazuje in so mu pokorni." (Mr 1,2)

Čeprav Marko navaja, da Jezus ni učil ali oznanjal kakor pismouki (Mr 1,22), je bilo njegovo sporočilo v bistvu v skladu s sporočilom, ki ga je oznanjal Janez Krstnik. Janez je oznanjal sporočilo o spokorjenju (Mr 1,4) in v skladu s tem je Jezus oznanjal sporočilo o spokorjenju ter pozival svoje poslušalce, naj sporočilu verjamejo in ga sprejmejo (Mr 1,14.15).

Četudi je pogosto obiskoval mestne sinagoge in pridigal, Jezus ni bil omejen na nobeno mesto kot je na primer na Kafarnaum (Mk 1,21), ki je bil imenovan tudi "Jezusovo mesto". Bil je potujoči pridigar. Kot tak je "hodil v njihove sinagoge in oznanjal po vsej Galileji" (Mk 1,39).

Jezus kot zdravilec

Kot smo pravkar ugotovili, Jezusova služba, kakor je prikazana v Mr 1, ni povezana z določenim mestom. Prav tako ni povezana z določenim krajem (na primer s sinagogo). Marko predstavi Jezusa, ki "ko je šel ob Galilejskem jezeru" (Mr 1,16). Prav tako nam Marko pove, da je Jezus šel v hišo Simona in Andreja (Mr 1,29). Jezus se odpravi na samotni kraj (Mr 1,35). Njegova služba doseže vse pokrajine Galileje in okolice (Mr 1,28), tudi nenaseljene predele (Mr 1,45). Dejavno si prizadeva doseči ljudi tam, kjer so.

Poleg dejavne službe poučevanja in oznanjevanja je bil Jezus zelo dejaven tudi pri zdravljenju trpečih. Jezusovo poslanstvo je vključevalo celostno obnovo človeškega bitja. Ozdravil je človeka, ki so ga pestili nečisti duhovi (Mr 1,23-26). Ozdravil je Simonovo taščo, ki je imela visoko temperaturo (Mr 1,30.31). Jezus je osvobodil in ozdravil obsedenega z demoni (Mk 1,32-34.39). Ni bil ravnodušen do žalostne stiske gobavca, ki je v obupu prišel k njemu. Jezus je, ne da bi se ustrašil okužbe, nanj položil roko in ga ozdravil (Mr 1,40-42).

Jezus je utelešenje veselega sporočila, evangelija za mnoge ljudi, kot pripoveduje Marko. "Vse mesto se je zbralo pred vrati." (Mr 1,33) "So od vsepovsod prihajali k njemu." (Mr 1,45) Njegova služba je prinesla obnovo celotnemu človeku. Obnova je bistvo evangelija Jezusa Kristusa v njegovem najbolj praktičnem smislu.

Uporaba

Od Pavla izvemo, da je bilo v prvem stoletju poleg evangelija, ki ga je on učil, razširjenih še veliko "drugih" evangelijev. Žalostno je, da so se mnogi kristjani obračali k "drugemu evangeliju" (Gal 1,6) ali izkrivljenemu evangeliju. Učence povabite, naj razmislijo o naslednjih vprašanjih:

1. Kaj mi pomeni evangelij?
2. Kaj je bistvo evangelija, v katerega verjamem?
3. Družbeni mediji dandanes oblikujejo številne vidike našega življenja – kako komuniciramo, kako ohranjamo stike, kako delimo novice in informacije itd. Kaj je *vir* evangelija, v katerega verjamem?
4. Ali je Božja beseda še vedno pomembna kot vir njegovega veselega sporočila? Pogovorite se o tem.
5. Jezus je poleg oznanjevanja, ozdravljanja in molitve velik del svoje službe posvetil tudi poučevanju. Z razredom delite vidik Jezusovega služenja kot učitelja, ki je najbolj vplival na vaše življenje. Prisotne v razredu vprašajte, kateri vidik Jezusove službe je najbolj vplival na njihovo življenje.

2. JEZUSOV DELOVNI DAN – POSLANSTVO

Ključno besedilo: Mr 1,16-45; Mr 5,19

Splošni pregled

V Markovem evangeliju se Jezus poda na svoje zemeljsko služenje v sodelovanju z Očetom. Marko že na samem začetku svojega poročila jasno pokaže, da je Jezus "Božji Sin", in ga predstavi kot "Svetega Božjega". Kot Božji Sin Jezus oznanja "Božji evangelij". Oskrbljen s temi nebeškimi pooblastili Jezus začne zelo dejavno delovati na zemlji, kot je opisano v prvem poglavju Markovega evangelija.

Teme lekcije: Proučevanje tega tedna obravnava nekatere vidike Jezusovega služnja, kot so predstavljeni v Mr 1, in sicer:

1. Jezusovo služenje v sodelovanju z Očetom.
2. Jezusovo poslanstvo od Kafarnauma ter nato po celotni Galileji.
3. Jezusovo molitveno življenje.
4. Njegovo oblast.
5. Njegovo srečanje z demoni.

Razlaga

Jezusovo služenje v sodelovanju z Očetom

Življenje in delovanje Jezusa Kristusa predstavljata celovit prikaz evangelija. Jezus je živo utelešenje veselega sporočila za vse človeštvo. Jezus je imel jasno predstavo o svojem poslanstvu na zemlji; to je, da z Božjim evangelijem doseže ljudi vseh regij. "Pojdimo drugam, v bližnja naselja, da bom tudi tam oznanjal, kajti za to sem prišel." (Marko 1,38) Jezus je po Markovih besedah vsak dan opravljal dejavno službo.

Zanimivo je, da Marko večkrat opisuje ne le Jezusova dejanja, marveč tudi dejavno vlogo Boga pri služnju njegovega Sina. Oče in Sin delujeta tesno povezana (Jn 5,19). Tako je v Mr 5,19: "Vendar mu ni dovolil, temveč mu je rekel: Pojdi domov k svojim ljudem in jim naznani, kako velike reči ti je storil Gospod in se te usmilil." "Marko petinsedemdesetkrat prikaže Boga kot gonilno silo. Izrecno delovanje Boga se pojavlja v povezavi s petintridesetimi pojavitvami glagolov." (Paul L. Danove, *The Rhetoric of Characterization of God, Jesus, and Jesus' Disciples in the Gospel of Mark* (New York/London: T & T Clark, 2005), str. 30.) Marko uporabi izraz "Bog" ali "Gospod" (*kurios*) za Očeta ali pa navede svetopisemsko referenco, kadar je Bog Oče omenjen kot nosilec določenega dejanja. Takšne primere najdemo v Mr 5,19; Mr 9,37; Mr 10,6.9; Mr 11,25; in Mr 13,19.20.

Od Kafarnauma do celotne Galileje

Jezus se je naselil v Kafarnaumu, kot piše v Mr 2,1 (glej tudi Mt 4,13). Tu je imel Jezus svoj sedež večji del svojega javnega delovanja. V Mt 9,1 je Kafarnaum imenovan "njegovo

mesto". (Glej tudi R. H. Mounce, Capernaum, "The International Standard Bible Encyclopedia; Grand Rapids, MI: William B. Eerdmans, 1979–1988, str. 609.)

Jezusov dan se je začel zelo zgodaj zjutraj, kot beremo v Mr 1,35: "Navsezgodaj, ko je bilo še čisto temno, je vstal." Marko prikazuje Jezusa, kako se je v galilejski pokrajini selil iz kraja v kraj (Mr 1,14.39). Kraji, ki so mejili na Kafarnaum in kraji vse do Galilejskega jezera (Mr 1,16) ter bližnja mesta (Mr 1,38) so zagotovo bili tisti, ki jih je Jezus najbolj obiskoval; a deloval je v celotni galilejski pokrajini (Mr 1,39) vključno z razmeroma bolj oddaljenimi in nenaseljenimi območji zunaj mesta (Mr 1,45).

V Kafarnaumu je Jezus obiskoval shodnico v tem mestu (Mr 1,21) in številne druge shodnice, ustanovljene v regiji (Mr 1,39), da bi učil in pridigal. Prav tako je Jezus, ko je prišel v Jeruzalem, vsak dan hodil v tempelj učiti (Mr 14,49). Oznanjal je Božji evangelij (Mr 1,14). Poleg tega je ozdravljaval tiste, ki so trpeli v duši in telesu: "Vse mesto se je zbralo pred vrati. In ozdravil je veliko bolnikov z različnimi boleznimi in izgnal veliko demonov." (Mr 1,33.34)

Jezus, človek molitve

Jezus je v Markovem evangeliju prikazan kot človek, ki opravlja eno dejanje za drugim. Marko osvetli Jezusovo služenje kot niz dogodkov, ki se zgodijo *takoj* po predhodnem dogodku. Grški prislov *euthus* – v slovenščino preveden kot "takoj, nenadoma, nemudoma" – najdemo v 51 vrsticah v štirih evangelijih in 41-krat v Markovem evangeliju (Mr 1,21.28; Mr 6,45.50; in Mr 14,43, med drugim; glej Danker idr., A Greek-English Lexicon of the New Testament and Other Early Christian Literature, str. 406). Očitno je, da je Markova pripoved evangelij v gibanju. Toda čeprav je Markov poudarek na zelo dejavnem Jezusu, ki je zelo zaposlen v svojem delu, Marko poudarja tudi, da se Jezusova služba vrti okoli molitvenega življenja.

Molitev je bila ključni element Jezusove človeške izkušnje in glavna prednostna naloga njegovega služenja (Mr 1,35). Čeprav je bil Jezusov vsakdan napolnjen s številnimi dejavnostmi, občestvo z Očetom nikakor ni bilo dano na izbiro. Na začetku svojega evangelija Marko izpostavi Jezusovo molitveno izkušnjo. Prav tako Marko omenja Jezusovo molitveno izkušnjo, ko se je v svojem služenju soočal z demonskimi duhovi (Mr 9,29), ter njegovo molitveno izkušnjo v zadnjih dneh delovanja na zemlji (Mr 14,32-38).

Jezusova oblast

Prvo omembo Jezusove avtoritete najdemo v Mr 1,22: "Strmeli so nad njegovim naukom, kajti učil jih je kakor nekdo, ki ima oblast, in ne kakor pismouki."

M. Eugene Boring v svojem komentarju Markovega evangelija omenja, da je bil "za judovstvo in zgodnje krščanstvo Bog najvišja avtoriteta; vprašanje je bilo, kako je Božja avtoriteta posredovana. V judovstvu božansko avtoriteto posreduje Tora, ki jo morajo z razpravo in glasovanjem razlagati usposobljeni učenjaki. Pri Marku pa Božjo avtoriteto posreduje Jezusova beseda, ki jo preprosto izreče." (Boring, Mark: A Commentary. Louisville, KY: Westminster John Knox Press, 2006, str. 63.) Ta vpogled pojasnjuje zaskrbljenost judovskih voditeljev, ko so zasliševali Jezusa: "... so prišli k njemu véliki duhovniki, pismouki in starešine in so mu rekli: S kakšno oblastjo to delaš? Kdo ti je dal to oblast, da to delaš?" (Mr 11,27.28)

Poleg tega se moramo zavedati, da so bili pismouki mojstri črke postave, ki pa jih, kot kaže, njena vsebina ni nikoli spremenila. Tako je niso mogli živeti, utelešati in v svojem

življenju pokazati praktične razsežnosti evangelija (Mr1,22). Opozoriti moramo na razpravo med Jezusom in nekaterimi Judi v Jn 5. Jezus jim reče: "Preiskujete Pisma, ker mislite, da imate v njih večno življenje, a prav ta pričujejo o meni. ... sicer pa vas poznam: v vas ni Božje ljubezni." (Jn 5,39-42) Jezus, veliki učitelj in veliki zgled, preide od površinskega upoštevanja zgolj črk postave k dejanskemu živemu prikazu svetopisemske resnice.

Mr 1,27 nam pomaga bolje razumeti vprašanje v zvezi z Jezusovo avtoriteto. V vrstici piše, da "so razpravljali med seboj: Kaj je to? Nov nauk z oblastjo! Celo nečistim duhovom ukazuje in so mu pokorni." Avtor pokaže, da ljudje povezujejo Jezusov nauk z avtoriteto, ki pa je vidno povezana z dejanji. Marko povezuje in utemeljuje Jezusovo avtoriteto s čudeži, ki jih stori. Z drugimi besedami, Jezusova avtoriteta implicira *exousia*; to pomeni, da je hkrati "znanje in moč" (Danker idr., *A Greek-English Lexicon of the New Testament and Other Early Christian Literature*, str. 353). Za Marka Jezusovo oznanjevanje veselega sporočila vključuje čudeže.

Jezus in demoni

V Markovem evangeliju je pomembno opaziti Jezusov spopad z demoni. Evangelij opisuje demonske sile, ki so izzvale Jezusovo delovanje (Mr 1,34.39; Mr 3,15.22; Mr 6,13; Mr 7,26.29.30; Mr 9,38; Mr 16,9.17). Te sile so opisane kot hudobni ali nečisti duhovi (Mr 1,23.26 in naprej; Mr 3,11.30; Mr 5,2.8.13; Mr 6,7; Mr 7,25; Mr 9,25). Marko opisuje ljudi, ki jih prizadenejo ti demoni, kot obsedene z demoni (Mr 1,32; Mr 5,15; Mr 5,18). V nobenem drugem evangeliju ni toliko omemb sil zla.

Pri tem je treba omeniti tri vidike Jezusovih srečanj s silami zla:

1. Zlo je prisotno od začetka Jezusovega delovanja (Mr 1,23). Jezusov prvi čudež po Markovih besedah je bil namreč izgon hudega duha iz človeka v kafarnaumski shodnici (Mr 1,25).

2. Demonii so v zvezi z Jezusom in njegovo identiteto lahko prepoznali tisto, česar učitelji v Izraelu niso. Demonii so izpovedovali, da je Jezus "Sveti, Božji" (Mr 1,24), "Božji Sin" (Mr 3,11) in "Sin Najvišjega Boga" (Mr 5,7).

3. Jezus je vedno premagal demone. Marko poroča, da so demonii vzkliknili: "Si nas prišel pokončat?" (Mr 1,24) Ob neki drugi priložnosti so demonii "padali pred njim" (Mr 3,11). Jezus je demone izganjal iz njihovih človeških gostiteljev ne glede na to, koliko nečistih duhov je prebivalo v življenju obsedenca (Mr 5,9; Mr 16,9).

Razmislite o tej pronicljivi študiji, ki je bila prvotno napisana v španščini, govori pa o osvoboditvi obsedene osebe v sinagogi: "Jezus ima moč, ker je Božji Sin, Božji Maziljenec, vodi ga Sveti Duh. Jezusova beseda udejanja Božjo suverenost; nečisti duh tej suverenosti nasprotuje in izziva Jezusa, hkrati pa oskrunja sveti prostor sinagoge. ... Demonii lahko protestirajo, vendar ne morejo preprečiti hitrega širjenja Božje suverenosti z osvobajajočo močjo Jezusove besede." (Ricardo Aguilar, "La liberación de un poseído en una sinagoga" (Mc 1,21b- 28) v *Reflexiones Bíblicas Para un Mundo en Crisis*, ur. Javier Quezada (Mehika: Mission Nosotros A. C., 2010), str. 190–193.)

Jezus je kot tisti, ki je prišel vzpostaviti Božje kraljestvo (Mr 1,15), nad vsemi demonskimi duhovi. Jezusova "oblast je večna oblast" (Dan 7,14). Njegova oblast vključuje prevlado tako nad zemeljskimi silami kot nad zlobnimi duhovnimi silami. V Markovem evangeliju je Satan opisan kot premagan sovražnik.

Uporaba

Ellen White je natanko opisala dejavno službo Jezusa Kristusa. Zapisala je: "Zveličarjevo življenje na zemlji ni bilo življenje udobnosti in ugajanja sebi, temveč je vztrajno, resno in neutrudno delal za reševanje izgubljenega človeštva. Od jaslic do Golgote je hodil po poti samoodpovedi in se ni izogibal težavnim nalogam, napornim potovanjem, utrudljivemu delu in skrbem." (Pot h Kristusu, str. 87) Potem je dodala: "Vsi, ki so okusili Kristusovo milost, bodo enako pripravljani na vsako žrtev, da bi bili deležni tega nebeškega darila tudi drugi, za katere je On umrl. Naredili bodo vse, kar zmorejo, da bi izboljšali svet za njihovo bivanje na njem." (Str. 87)

Zelo verjetno je, da večina tvojega sobotnošolskega razreda aktivno sodeluje v določeni cerkveni službi. Prosi jih, naj razmislijo in se pogovorijo o naslednjih vprašanjih:

1. Jezus se je vse življenje odrekal samemu sebi, od zibelke do križa. Ali se je kdo od nas že lotil službe, ki je zahtevala preveč žrtev? Govorite o tem.
2. Kako živimo evangelij v svojem vsakdanjem življenju?

3. TRENJA

Ključno besedilo: Mr 2,3-12; Mr 3,6.22-29

Splošni pregled

Ta teden bomo pregledali dogodke v Jezusovi službi, kot so predstavljeni v 2. in 3. poglavju Markovega evangelija. Jezusovo delo je osredotočeno na obnovo življenja ljudi z evangelijem. Vendar Jezusovega služenja in sporočila nekateri posamezniki, ki so imeli v takratni družbi velik vpliv, niso vedno dobro sprejeli.

Teme lekcije: V Mr 2 in 3 avtor izpostavi dejstvo, da so nekateri verski učitelji napačno razumeli Jezusovo sporočilo in mu niso zaupali. V tem kontekstu bomo raziskali:

1. Skupine, vključno s farizeji in pismouki, ki so bile sovražno nastrojene do Jezusovih nauk.
2. Nekatera sporna vprašanja med Jezusom in verskimi voditelji.

Razlaga

Jezusovo delovanje zunaj shodnice

Shodnica je bila središče Jezusovega delovanja: "Jezus je spet šel v shodnico." (Mr 3,1) A Jezus v svojem delovanju ni bil omejen nanjo. Ta prilagodljivost ga razlikuje od učiteljev njegovega časa.

Da bi dobili boljši vpogled v Jezusovo potujočo službo, si moramo ogledati strukturo prvih poglavij Markovega evangelija. Potem ko smo prejšnji teden obravnavali 1. poglavje, se zdaj posvetimo vsebini in strukturi drugega. Zdi se, da Mr 2 in 3 sestavljata eno literarno enoto. Poglavje se začne z omembo, da je Jezus v hiši (Mr 2,1); konča se z omembo nekaterih članov njegove družine (matere in bratov, Mr 3,31-35). Med tema dvema pripovednima segmentoma Jezus potuje na območja v bližini Galilejskega jezera. Odpravi se v davčni urad (Mr 2,14) in potem stopi v Levijevo hišo (Mr 2,15). Nato gre Jezus na žitna polja (Mr 2,23). Potem v sinagogo (Mr 3,1). Nato se z učenci umakne k morju (Mr 3,7) in stopi v drugo hišo (Mr 3,19).

Če povzamemo ta del Markovega poročila pove, da je Jezus služil ljudem v domovih mesta, v shodnici in celo na podeželju. Jezus je služil ljudem. Deloval je tako znotraj mesta kakor na podeželju svojega področja.

Sporne in sovražne skupine

Druga uvodna točka, ki jo je treba upoštevati v Mr 2 in 3 je sovražnost nekaterih verskih/političnih voditeljev do Jezusa in njegovega delovanja. Med skupinami, omenjenimi v tem delu, so pismouki (Mr 2,6.16; Mr 3,22), farizeji (Mr 2,24; Mk 3,6) in herodovci (Mr 3,6). Predstavljajo tri pomembne skupine v izraelski družbi v času Jezusovega delovanja (saduceji so še ena skupina [Mr 12,18], vendar se v tem delu našega proučevanja ne pojavljajo).

Izziv, s katerim se zdaj sooči Jezus, ni izziv proti silam teme. Démoni v tem delu pripovedi nimajo nobene aktivne vloge niti prave moči proti njemu razen tistega, kar je

omenjeno v Mr 3,11, kjer, kot trdi avtor, so demoni padli pred Jezusom na tla. Konflikt, s katerim se Jezus tukaj sooča, je proti nečemu bolj konkretnemu: duhovnim voditeljem ali učiteljem naroda.

Znanstveniki potrjujejo, da so bili farizeji in pismouki povezani z vodilnimi položaji v judovski družbi približno od leta 200 pred Kristusom do leta 100 po Kristusom. Ti dve skupini sta bili pismeni in učeni voditelji naroda, ki so živeli na različnih območjih države. (Glej Anthony J. Saldarini, *Pharisees, Scribes and Sadducees in Palestinian Society*; Grand Rapids, MI: Eerdmans, 2001, str. 4, 40, 52.) V nekem smislu so pismouki in farizeji predstavljali znanstveni sektor svojega časa.

Michelle Lee-Barnewall poudarja: "Farizeji so morda nastali iz hasidejcev, ki so bili povezani s pismouki, ki so poudarjali proučevanje postave in poslušnost zapovedim." (Lee-Barnewall, "Pharisees, Sadducees, and Essenes" v: *The World of the New Testament: The Source of the Sadees: The Sadney House, World of the Sadney House: Cultural, Social, and Historical Contexts*; ur. dr. Joel B. Green in Lee Martin McDonald (Grand Rapids, MI: Baker Academic, 2013, str. 218.)

Jožef Flavij opisuje vpliv teh učenjaških skupin in pritisk, ki so ga izvajale v svoji družbi v zvezi s *tradicijami*, ki obkrožajo Toro. "Farizeji so ljudstvu posredovali veliko število obredov, ki so jih nasledili od svojih očetov in niso zapisani v Mojzesovi postavi; zato jih saduceji zavračajo in pravijo, da moramo za obvezne šteti tiste obrede, ki so v zapisani besedi, ne pa tega, kar izhaja iz izročila naših prednikov." (Josephus, *The Works of Josephus*; Peabody, MA: Hendrickson, 1987, str. 355.) Tudi Mišna razkriva nekaj napetosti, ki so obstajale v zvezi z naukom pismoukov. Sanhedrin 11,3 na primer nakazuje, da so učitelji bolj poudarjali izročila kot Toro. "Obstaja večja strogost v zvezi s tradicionalnimi rabinskimi razlagami Tore kakor pa v zvezi z vprašanji Tore." (Sanhedrin 11,3) Pismouki so opisani tudi kot "pravniki" (prim. Mt 22,35); z drugimi besedami, so "poznavalci Mojzesovega zakona".

Vprašanje je, zakaj so farizeji in pismouki v stalnem konfliktu z Jezusom. Ali pa zakaj Jezus izzove te učitelje. Saldarini poudarja, da je bilo "Judovsko poznavanje judovske zakonodaje in tradicije, ki so jo sprejeli ljudje, osnova njihovega družbenega položaja. Verjetno so tudi pismouki in duhovniki imeli vpliv na nekatere ljudi.« (Saldarini, *Pharisees, Scribes and Sadducees in Palestinian Society*; Grand Rapids, MI/Cambridge, UK: Eerdmans/Dove, 2001, str. 33.)

Matej 23 ponuja jasno razlago, zakaj je Jezus grajal verske voditelje svojega časa: "Mojzesov stol so zasedli pismouki in farizeji. Delajte vse in se držite vsega, kar vam rečejo, po njihovih delih pa se ne ravnajte; govorijo namreč, pa ne delajo." (Mt 23,2.3) V nasprotju z njihovo hinavščino Jezus deluje po načelih, ki jih uči. Zaradi tega je On za razliko od pismoukov učitelj z veliko avtoriteto. Po drugi strani pa so farizeji in pismouki hinavci; ne počnejo tega, kar izpovedujejo ali učijo. Kot smo spoznali pri proučevanju v 1. poglavju, Marko Jezusa izpostavlja ne le kot nekoga, ki uči in oznanja Božji evangelij, marveč tudi kot tega, ki ga pooseblja; to pomeni, da ga *uteleša*. Jezus si v svojem življenju prizadeva dvigniti breme bolezni in greha, ki teži ljudi, ter jih osvoboditi uničujočih bremen tradicije.

Sporna vprašanja

Tudi drugi pripetljaji v Markovem evangeliju razkrivajo nadaljnje napetosti med Jezusom in duhovnimi voditelji. Prvi tak pripetljaj se nanaša na hromege, ki so ga štirje možje spustili k Jezusu (Mr 2,3-12). V Mr 2,5 piše: "Ko je Jezus videl njihovo vero, je rekel hromemu: Otroci, odpuščeni so ti grehi." V skladu s pragmatičnim konceptom evangelija, ki ga zagovarja Marko, je vera dejanje. Jezus je prepoznal in spoštoval vero štirih prijateljev hromege, ki so s svojimi dejanji v skladu s svojim prepričanjem, pripeljali svojega prijatelja k edinemu, ki mu je lahko pomagal.

Glavna polemika v tej pripovedi je Jezusova avtoriteta za odpuščanje grehov. Pismoukov ni motilo le dejstvo, da je Jezus odpuščal grehe, marveč tudi to, da je to počel v moči in avtoriteti svojega imena. Zato so to dejanje opisali kot bogokletno domnevo. "V kontekstu, v katerem naj bi bil samo Bog ta, ki odpušča grehe (Mr 2,7; prim. Lk 7,49), to stori Jezus. ... Jezusa ne obtožijo bogokletja, ker bi se neposredno razglašal za Boga ali izgovarjal sveto Božje ime, temveč ker ravna kakor Bog." (Robert H. Stein, Mark, Baker Exegetical Commentary on the New Testament; Grand Rapids, MI: Baker Academic, 2008, str. 119.)

Jezus jasno poudari, da ima kot Sin človekov, Bog na zemlji, oblast odpuščati grehe (Mr 2,10). Pisec evangelija poudarja pomembno podrobnost: ljudstvo je v nasprotju s pismouki prepoznalo, da je bila ozdravitev hromege – vključno z odpuščanjem njegovih grehov – božansko dejanje. "Tako da so bili vsi iz sebe in so slavili Boga." (Marko 2,12)

V naslednjem poglavju poskušajo pismouki predložiti nov argument v zvezi z Jezusom in njegovo avtoriteto oziroma močjo, da osvobodi in ozdravi ljudi, ki so obsedeni z demoni. Verski voditelji trdijo, da je Jezus "obseden od Belzebula" in da "s poglavarjem demonov izganja demone" (Mr 3,22).

Na žalost pismouki ne prepoznajo Jezusovega delovanja kot božanskega. Namesto tega njegova dela pripisujejo moči demonov. Zaradi te zlonamerne in krivične obtožbe Jezus brani svoja dejanja in pravi, da gre za delovanje Svetega Duha. Nadalje Jezus obtoži pismouke bogokletnosti proti Svetemu Duhu. Zaradi njihovega napačnega razumevanja Jezusovega delovanja jih bo "greh večno bremenil" (Mr 3,29), "tj. greh z neskončnimi posledicami. ... Neodpustljivi greh je trmasto zavračanje priznanja, da Bog deluje/je deloval v človeku Jezusu". Na žalost po besedah avtorja Jamesa A. Brooksa njihovo trmasto zavračanje "ni enkratno dejanje, ampak običajno dejanje in drža. Nedovršni čas [*hoti elegon*, 3,30] bi lahko prevedli takole: 'Še naprej so govorili.'" (Brooks, Mark, The New American Commentary; Nashville: Broadman & Holman Publishers, 1991, zv. 23, str. 76.)

Uporaba

Poleg tega, da so farizeji in pismouki narobe razumeli Božjega Sina, so ga narobe razumeli tudi člani njegove lastne družine, namreč njegovi bratje. Ellen G. White je v knjigi Hrepenenje vekov o Jezusovih bratih zapisala: "Njegovi bratje so si želeli, da bi odobril njihove zamisli, čeprav se to sploh ni ujemalo z njegovim božanskim poslanstvom ... menili, da bi se izognil neslogi in sporom, ki so jih povzročale njegove besede, če bi govoril samo to, kar bi bilo sprejemljivo pismarjem in farizejem. Imeli so ga za nerazumnega, ko je trdil, da ima božansko veljavo, in si je upal stopiti pred verske učitelje kot tisti, ki graja njihove grehe." Na isti strani nadaljuje: "Vse to je povzročilo, da je bila Jezusova pot trnova. Nerazumevanje v

lastnem domu ga je žalostilo tako, da je bilo zanj olajšanje, ko se je umaknil iz njega." (Hrepenenje vekov, str. 234) Na naslednji strani nas Ellen G. White nagovarja: "Ti, ki so poklicani trpeti za Kristusa ter morajo prenašati nerazumevanje in sumničenje celo v lastnem domu, lahko najdejo tolažbo v tem, da je Jezus prenašal enako. On sočustvuje z njimi. Vabi jih, naj v njem najdejo občestvo in podporo tam, kjer jo je našel sam, namreč v občestvu z Očetom." (Hrepenenje vekov, str. 235)

Svojemu razredu zastavi naslednja vprašanja:

1. Ali ste se zaradi svojih prepričanj soočili s kakšnim konfliktom v svojem ožjem družbenem krogu ali med družinskimi člani?
2. Če je odgovor pritrdilen, kako vas tolaži misel, da je Jezus prestajal enako?

4. PRILIKE

Ključno besedilo: Mr 1,15; Mr 4,11.26.30; Dan 7,27; Dan 9,25-27; Mr 4,11-32

Splošni pregled

Ko preučujemo Jezusove prilike iz Mr 4, opazimo pomemben motiv: Božje kraljestvo. Ta tema je prvič predstavljena v Mr 1,14.15: "Oznanjal je Božji evangelij in govoril: Čas se je dopolnil in Božje kraljestvo se je približalo." Kakšen je pomen Božjega kraljestva, kakor je predstavljeno v Markovem evangeliju? Iskanje odgovora na to vprašanje bo glavna tema razprave v tem tednu. Razumevanje tega motiva in njegovega pomena nam bo pomagalo bolje razumeti Jezusove prilike.

V tem tednu bomo v izbranih odlomkih Markovega evangelija pregledali temi izpolnitve časa in Božjega kraljestva. Naše proučevanje vključuje dva dela, in sicer:

- 1.) **Namigovanje na izraz "Božje kraljestvo" v knjigi preroka Daniela.** V tem delu bomo proučili možen kontekst izraza iz Mr 1,15: "Čas se je dopolnil."
- 2.) **Božje kraljestvo v Markovem evangeliju.** Ta del vključuje kontekstualno analizo besedne zveze Božje kraljestvo, kot jo najdemo v Mr 1 in 4.

Razlaga

Zamisel o Božjem kraljestvu je vidna že od začetka Markovega evangelija. V Mr 1,15 je zapisano: "Čas se je dopolnil in približalo se je Božje kraljestvo". Druge omembe, povezane z Božjim kraljestvom, so v Mr 4,11.26.30; Mr 9,1.47; Mr 10,14.15.23.24.25; Mr 12,34 in Mr 14,25. Božje kraljestvo je torej ponavljajoča se tema v Markovem evangeliju.

Povezovanje Božjega kraljestva z Danielovo knjigo

Videnje iz Dan 7 izrecno predstavlja temo Božjega kraljestva. Sin človekov po Dan 7,13.14 prejme kraljestvo in – za razliko od zemeljskih kraljestev, predstavljenih na začetku poglavja – je to kraljestvo kraljestvo, "ki ne bo uničeno" (Dan 7,14). To nebeško videnje govori tako o Sinu človekovem kot o kraljestvu. Poleg tega je povezano z zemeljskim prizorom, v katerem "mali rog" gospoduje na zemlji in zlasti nad Gospodovimi svetniki, po tem času pa Sin človekov pride k Starodavnemu na sodbo. V Dan 7,26 (CHR) piše: "Ali sodba bo sedla; in vzeli mu bodo gospostvo". Tako bo sila preganjanja svetnikov izgubila svojo oblast. Ta prizor v Danielu predstavlja prelomnico v zgodovini načrta odrešenja in prikazuje opravičenje Božjega ljudstva ter konec vladavine malega roga. Tedaj "[k]raljestvo in oblast in veličina nad kraljestvi pod vsem nebom bodo dani ljudstvu svetih Najvišjega. Njegovo kraljestvo je večno kraljestvo." (Dan 7,27)

Razmislimo o pomembnosti teh prihodnjih dogodkov. Prvič, mali rog bo izgubil oblast nad svetniki. Drugič, sodba pomeni opravičenje Božjega ljudstva, svetih. Božje kraljestvo ni izolirano kraljestvo, omejeno le na nebeška področja. Božje kraljestvo vključuje svete; z drugimi besedami, Božje kraljestvo je kraljestvo Božjega ljudstva.

Vprašanje je, kako Božje kraljestvo postane resnično za ljudi, kot so Daniel, Marko in mi? Daniel nam pomaga odgovoriti na to vprašanje tako, da nam osvetli razumevanje ključnega

vidika dokončne vzpostavitve Božjega kraljestva. Ta temeljni vidik je posredovanje Mesije, kneza (Dan 9,25). Daniel opisuje, da bo ob koncu 70-tedenskega prerokovanja "Mesija odrezan" (Dan 9,26). "Z mnogimi utrdi zavezo za en teden, in na polovici tedna odpravi klavno in jedilno daritev." (Dan 9,27) Jezus je ustavil levitsko žrtvovanje, ker je sam postal žrtev. Tako je ljudstvo kraljestva odkupljeno z Mesijevo krvjo (1 Pt 1,18.19). Peter doda še eno pomembno točko na božanski časovnici, ko o Jezusu pravi: "On je bil že pred stvarjenjem sveta spoznan, razodel pa se je poslednji čas za vas." (1 Pt 1,20) Izraz "[On] se je razodel za poslednji čas" nam nudi pomemben vpogled v razumevanje Mr 1,15, ki se mu bomo posvetili v naslednjem delu.

Božje kraljestvo v evangeliju po Marku

V Mr 1,14.15 piše: "Oznanjal je Božji evangelij in govoril: Čas se je dopolnil in Božje kraljestvo se je približalo." Te vrstice vsebujejo veliko pomembnih elementov, ki jih moramo upoštevati. Prvič, bistvo Jezusovega oznanjevanja je bilo Božje kraljestvo. Božje kraljestvo je izrecno omenjeno v Mt 4,23: "Jezus je hodil po vsej Galileji ... in oznanjal evangelij kraljestva." Drugič, vsebina njegovega oznanjevanja je bila eshatološko usmerjena – "čas se je dopolnil". O katerem času govori Marko? Gotovo gre za čas zadnjega tedna 70-tedenskega prerokovanja iz Daniela 9.

Pisec v Mr 1 ne opredeli izrecno, kaj je Božje kraljestvo, temveč nam v Mr 4 in naslednjih poglavjih ponudi nekaj dragocenih spoznanj o naravi tega kraljestva. Prav tako Marko predstavi Božje kraljestvo v preroškem časovnem okviru. Morda je zato Markov evangelij prepoznan kot "evangelij dopolnjenega časa". (Glej Mark: The Evangelist of Fulfilled Time, ed., Merling Alomía, Joel Leiva, Juan Millanao; Lima: Ediciones Theologica, 2003)

Kako naj razumemo izraz "Božje kraljestvo se je približalo"? Grški jezik, ki ga uporablja Marko v svojem evangeliju, nam daje nekaj namigov. V Mr 1,15 se besedilo "Čas se je dopolnil in Božje kraljestvo se je približalo" v grščini glasi "*peplērōtai ho kairos kai ēngiken hē basileia tou theou*". Veznik *kai* je večinoma prepoznan kot povezovalni element med dvema besedama ali povedma in običajni prevod je v takih primerih "in". Vendar lahko *kai* deluje tudi kot pojasnjevalni delec, ki ga običajno imenujemo epeksegetični *kai*. To pomeni, da je "beseda ali poved s *καί* povezana z drugo besedo ali povedjo, da bi pojasnila, kaj je pred njim, in tako". Zato bi *kai* lahko prevedli kot "to je namreč". (Glej Danker idr., A Greek-English Lexicon of the New Testament and Other Early Christian Literature, str. 495.)

Če je torej *kai* v Mr 1,15 uporabljen epeksegetično, bi se poved lahko glasila "čas se je izpolnil, to je, približalo se je Božje kraljestvo".

Z drugimi besedami, prihod Božjega kraljestva pomeni izpolnitev časa, o katerem je govoril Daniel. V tem primeru Jezus Kristus poseblja Božje kraljestvo in takšna razlaga je v skladu s pragmatičnim Markovim stališčem. V Mr 1 je Božje kraljestvo kraljestvo Jezusa Kristusa, ki je prišel v skladu z božanskim preroškim načrtom oznanjat veselo novico o Božjem kraljestvu. Tako Božje kraljestvo pomeni odrešenje in obnovo človeštva. Farizeji so Jezusa vprašali, kdaj bo prišlo Božje kraljestvo, on pa jim je odgovoril: "Kajti glejte, Božje kraljestvo je med vami." (Lk 17,21) Zdi se, da tudi Pavel podpira to perspektivo, ko piše: "Ko pa je nastopila polnost časa, je Bog poslal svojega Sina, rojenega iz žene, rojenega pod postavo, da bi odkupil tiste, ki so bili pod postavo, da bi mi prejeli posinovljenje." (Gal 4,4.5).

Jezus poziva svoje učence, naj verjamejo evangeliju – evangeliju o kraljestvu – in se spokorijo. Glagol *metanoēō* poleg pomena "spokoriti se" pomeni tudi "spreobrniti se" in je

"predpogoj za izkušnjo Božjega kraljestva". (Danker idr., A Greek-English Lexicon of the New Testament and Other Early Christian Literature, str. 640.) Vse v zvezi z Jezusovim oznanjevanjem je bilo osredotočeno na to točko. Ljudje so povabljeni, da verjamejo in sprejmejo evangelij o kraljestvu. To je bila prednostna naloga Jezusovega služenja. Jezus je na primer svoje učence pozval: "Pojdimo drugam, v bližnja naselja, da bom tudi tam oznanjal, kajti za to sem prišel." (Mr 1,38)

V tem kontekstu naj bi brali prilike iz Mr 4 in preostale dele Markove knjige. To pomeni, da naj bi jih brali kot osvetlitev "skrivnosti Božjega kraljestva" (Mr 4,11). Grški samostalnik *mystērion* pomeni "vsebino tega, kar prej ni bilo znano, ampak je bilo razodeto notranji skupini ali omejenemu krogu – 'skrivnost'." (Johannes P. Louw in Eugene Albert Nida, urednika, Grško-angleški leksikon Nove zaveze; New York: United Bible Societies, 1989, str. 345.) "Skrivnosti nebeškega kraljestva" so se razkrile z Jezusovim prihodom (Mt 13,11). Jezus sam pojasnjuje, da v njegovem sporočilu ni skrivnosti: "Nič namreč ni skrito, če ne zato, da bi bilo razodeto, in nič ni postalo zakrito, če ne zato, da bi prišlo na dan." (Mr 4,22)

Teh "skrivnosti" kraljestva (ki niso več skrivnosti, ker so bile razodete) ne bodo razumeli vsi ljudje. Evangelij, seme, je raztreseno po vseh vrstah tal, a, žal, vsa prst ne daje enakih rezultatov (Mr 4,3-20). Duhovni razvoj v Božjem kraljestvu je podoben procesu rasti rastline: "Zemlja sama od sebe poraja najprej bilko, nato klas in končno žito v klasu." (Mr 4,28) Ta razvoj vključuje tudi žetev plodov: "Ko pa sad dozori, hitro zamahne s srpom, kajti prišla je žetev." (Mr 4,29) V tej zamisli je izražena naslednja misel: preden Kristus zbere ljudi za svoje kraljestvo v končni žetvi ob koncu časa, mora najprej vreči seme – evangelij – na zemljo (Mr 4,26). Božje kraljestvo se sprva zdi majhno; njegovo seme je videti nepomembno. Toda "ko pa je vsejano, raste in postane večje od vseh zelišč in naredi velike veje, tako da morejo ptice neba gnezditi v njegovi senci" (Mr 4,32).

Izpolnitev časa, o katerem govori Marko v svojem evangeliju, se je začela, ko je kraljestvo prišlo v osebi Jezusa Kristusa ob njegovem prvem prihodu. Utelešeni Kristus je bistvo evangelija – veselega sporočila. V vsako vas, ki ga je želela sprejeti, je Jezus prišel oznanjat o tem kraljestvu. Prišel je zasejati seme v zemljo vsakega srca. Čeprav je na začetku majhno, bo kraljestvo na koncu postalo veliko.

Jezus spodbuja ljudi, naj sprejmejo kraljestvo v svojih sedanjih okoliščinah: "Resnično, povem vam: Kdor ne sprejme Božjega kraljestva kakor otrok, nikakor ne pride vanj." (Mr 10,15) Odrešenik spodbuja ljudi svojega in našega časa, naj živijo v kraljestvu kot izkušnji sedanjega časa. Vendar pa Jezus Kristus postavlja čas konca kot nekaj, kar šele pride: "Resnično, povem vam: Ne bom več pil od sadu vinske trte do tistega dne, ko bom pil novega v Božjem kraljestvu." (Mr 14,25) Markova eshatologija se zaveda dejstva, da je "čas konca" še v prihodnosti. Vendar pa želi Marko poudariti kraljestvo in njegovo začetno fazo oziroma njegovo sedanjo izkušnjo v svojem času.

Uporaba

Ellen White pravi: "Vsi, ki želijo biti državljani Kristusovega kraljestva, morajo dokazati vero in spokorjenje. V njihovem ravnanju se morajo razodevati prijaznost, iskrenost in zvestoba. Takšni bodo stregli potrebnim in Bogu prinašali darove. Zaščitili bodo nezaščitene in dajali zgled kreposti in sočutja. Tako bodo tudi Kristusovi sledilci pričali o spreminjajoči

moči Svetega Duha. V vsakdanjem življenju bodo razodevali pravičnost, usmiljenje in Božjo ljubezen. Sicer pa bodo kakor pleve, ki se vržejo v ogenj." (Hrepenenje vekov, str. 62)

S tem navedkom v mislih se v razredu pogovorite o naslednjih vprašanjih:

1. Kako sedaj doživljaš Božje kraljestvo?
2. Kako so se ljudje odzvali na prvi Jezusov prihod?
3. Kako menite, da se ljudje odzivajo na misel o njegovem drugem prihodu?
4. V luči te primerjave se v razredu pogovorite o tem, kako pomembno je Božje kraljestvo za vaše osebno oznanjevanje evangelija.

5. ČUDEŽI OB JEZERU

Ključno besedilo: Mr 5,6-9.22-34

Splošni pregled

V Mr 5 in 6 so obravnavane podobne teme kot v Mr 1. V 5. in 6. poglavju vidimo, da Jezus dela čudeže (izganja demone), zdravi ljudi in oznanja evangelij. Zato bomo v našem proučevanju pregledali izbrane dogodke iz obeh poglavij, ki zajemajo te teme.

Ta teden bomo obravnavali dva Jezusova čudeža. Prvi opis je zgodba o človeku z nečistim duhom, ki je bil prav tako član poganske skupnosti. Druga pripoved je zgodba o "nečisti" ženski, ki pripada judovski skupnosti.

1. **Jezus in "legija"**. Marko poroča, da Jezus potuje v Geraško deželo, pogansko skupnost, in "takoj ... mu je prišel od grobov sèm nasproti človek z nečistim duhom" (Mr 5,2). Ob tem srečanju Jezus človeka ozdravi.
2. **Jezus ozdravi dve hčeri**. Ko se je Jezus vrnil v svojo skupnost, je k njemu prišel eden od uslužbencev shodnice, Jair, in "ga zelo prosil, rekoč: Z mojo hčerko je zelo hudo." (Mr 5,23) Jezus je ozdravil Jairovo hčer in še žensko, ki je imela težave s krvotokom.

Razlaga

Jezus in "legija"

Marko pogosto navaja geografske podrobnosti, da bi poudaril Jezusovo delovanje v krajih, ki so daleč od njegovega rojstnega kraja. Takšni pripovedni elementi nakazujejo jasen Jezusov namen, da doseže pogane na njihovem ozemlju. Na primer v Mr 4,35 Jezus reče svojim učencem: "Pojdimo na drugo stran." V Mr 5,1 je navedena še ena geopolitična referenca: "Prispeli so na drugo stran jezera, v Geraško deželo."

Mesto Gerazen (Gerasa) je bilo okrožje v Deseteromestju (Mr 5,20). Dejstvo, da se je bila v bližini mesta pasla "velika čreda svinj" (Mr 5,11), nam pomaga sklepati, da je šlo za pogansko mesto. Kelly R. Iverson ponuja vesten uvod v Jezusovo služenje na poganskem ozemlju. Pravi: "Ta prizor naznanja začetek vrste Jezusovih preiščenih potovanj na pogansko ozemlje. Prvo srečanje s pogani zunaj judovske domovine se zgodi vzhodno od Galilejskega jezera v pokrajini Gerasa. ... Zgodba o gerazenskem obsedencu poudarja Jezusovo moč, začenja poslanstvo med pogani in napoveduje prihodnjo službo na poganskem ozemlju. To je pripravljalo poslanstvo, ki utira pot njegovi vrnitvi v to regijo kasneje v pripovedi (7,31-37)." (Kelly R. Iverson, *Gentiles in the Gospel of Mark*, "Even the Dogs Under the Table Eat the Children's Crumbs"; London: T&T Clark, 2007, str. 20.)

Zadnji del Mr 4 in začetek Mr 5 torej razkrivata prehod Jezusovega služenja iz judovskega v pogansko okolje. Vendar pa obstaja skupni element, s katerim se je Jezus srečal na vsaki od teh dveh lokacij. Ta skupni element so demonske sile. Po Markovih besedah Jezus začne svojo službo med Judi. Prvi Jezusov čudež se zgodi v sinagogi (judovskem okolju), kjer

človek z nečistim duhom zakliče: "Kaj imamo s teboj, Jezus Nazarečan? Si nas prišel pokončat? Vem, kdo si: Sveti, Božji." (Mr 1,24)

Zdaj ko Jezus začne svojo službo med pogani, vidimo podoben scenarij. V Mr 5,2 beremo: "Tako je stopil iz čolna, mu je prišel od grobov sèm nasproti človek z nečistim duhom." Tako v sinagogi pismoukov kot med pogani so bili ljudje z nečistimi duhovi, ki jih je bilo treba ozdraviti. V obeh primerih so bili ljudje v ujetništvu demonov. Jezus je prišel, da bi te ljudi ponovno privedel v svoje kraljestvo.

Mr 5,7-9 opisuje dialog med Jezusom in demoni. Ta interakcija poteka po podobnem vzorcu, kot ga vidimo v Mr 1,23-25: "[I]n z močnim glasom zavpil: Kaj imam s teboj, Jezus, Sin Boga Najvišjega? Rotim te pri Bogu, ne muči me." (Mr 5,7) Zanimivo je, da so demoni prepoznali, kdo je Jezus. Rekli so mu: "Ti si: Sveti Božji!" (Mr 1,24); "Ti si Božji Sin!" (Mr 3,11); in "Sin Najvišjega Boga" (Mr 5,7). Opaziti je, da nekatere kristološke izjave v evangeliju prihajajo iz ust demonov. Iz ust učiteljev Izraela, Božjega ljudstva, ni nobene takšne izpovedi, ki bi bila enako silna in pomembna.

Razmislimo o informaciji, ki nam jo Marko posreduje o človeku, obsedenem z mnogimi demoni. Moški trdi, da mu je ime Legija. Legija je bila rimska vojaška enota, velika približno od tri do šest tisoč pešakov. (Glej Robert H. Stein, Mark; Grand Rapids, MI: Baker Academic, 2008, str. 255.) Ne glede na to, kako močno bi lahko človeka preplavila takšna zlobna sila, ni demonske entitete, ki bi se lahko uprla ali premagala moč Najvišjega Boga.

Usoda tega z demoni obsedenega človeka je bila kruta in krvava. Mr 5,5 opisuje njegovo bedo in trpljenje: "Vse dneve in noči je prebil v grobovih in hribih ter kričal in se tolkel s kamni."

Larry W. Hurtado v zvezi z obsedencem piše: "Človek je opisan kot ujetnik sil zla in hkrati zunaj vsake človeške pomoči (5,2-4). Poleg tega je zaradi svojega bivanja med grobovi, 'bivališčih' mrtvih, skorajda podoben zombiju, živemu mrliču. Nazadnje je tudi samouničevalen (5,5) in očitno v mukah. Vse to je močna podoba tega, kako Nova zaveza opisuje stanje ljudi brez Kristusa: so duhovno mrtvi in sužnji zlu." (Peabody, MA: Hendrickson Publishers, 1989, str. 83.)

V Mr 5,4 prav tako izvemo, "da ga ni mogel nihče ukrotiti". "Nihče", pravi Marko, dokler k njemu ne pride Jezus. Po srečanju z Jezusom ta, "ki je bil prej obseden z legijo" (Mr 5,15) in ki je bil obseden z demoni, zdaj mirno sedi, je oblečen in pri zdravi pameti. Takšno moč osvoboditve najdemo samo v Jezusu Kristusu. Tisti, ki je zapretil vetru in rekel morju: "Utihni! Molči!" (Mr 4,39), lahko z besedami "Pojdi iz človeka!" (Mr 5,8) zapoveduje tudi hudobnim duhovom. Jezus s svojo oblastjo podreja vse sile teme.

Jezus ozdravi dve hčeri

V Mr 5,21 pisec predstavi nov pripovedni del: dogodek, v katerem Jezus posreduje v korist dveh Božjih hčera: žene, ki je že dvanajst let krvavela (Mr 5,25), in Jairove hčere.

Ta del vsebuje še eno geopolitično oznako na Jezusovem potovanju, ko pravi: "Ko se je Jezus prepeljal s čolnom spet na drugo stran ..." (Mr 5,21) Vrnil se je s službovanja v poganski regiji, zdaj pa se prizorišče spet premakne v judovsko okolje. Marko ta premik potrди z Jezusovim posredovanjem v imenu uslužbenca sinagoge Jaira. Ta vplivnež stopi na prizorišče z enako držo kot obsedeni v Mr 5,6: padel je Jezusu k nogam (Mr 5,22). Jair je za hčer prosil, naj Jezus "pride in položi nanjo svoje roke, da ozdravi in ostane pri življenju" (Mr 5,23).

V tistem trenutku pripoved prekine obupana ženska. Ne pozabite, da je Jezus ravnokar ozdravil človeka, ki je bil obseden z legijo nečistih duhov. Sedaj pa svojo sočutno pozornost usmeri na nečisto žensko. Zaradi svoje bolezni je bila obredno nečista in ločena od izraelskega verskega življenja. "Če pa ženski zunaj dobe njene mesečne čišče več dni izteka kri ali če se ji tok podaljša prek časa mesečne čišče, je vse dni, ko se to dogaja, nečista kakor v dneh svoje mesečne čišče: nečista je." (3 Mz 15,25)

Komentator M. Eugene Boring doda še eno razsežnost bede v zvezi z njeno boleznijo: "Ker je krvavitev iz nožnice prepovedovala poroko in bila razlog za ločitev, ta ženska znotraj svoje kulture ne more izpolniti funkcije ženske, da kot mati poraja novo življenje." Poleg tega je bila obubožana, saj je ves svoj denar brez uspeha porabila za zdravnike. Komentator dodaja: "Tako kot pri gobavcu iz Mr 1,40 je njeno življenje pravzaprav živa smrt, njeno ozdravljenje pa bi pomenilo povrnitev v življenje. Kot otrok, ki čaka v Jairovi hiši, je tudi ona izven vsakega človeškega upanja.« (Boring, Mark A Commentary; Louisville, KY/London: Westminster John Knox Press, 2006, str. 159, 160.) Na koncu Jezus povrne v življenje dve osebi: žensko, ki je bila fizično in družbeno skoraj mrtva (pomislimo na življenje nekoga, ki je 12 let krvavel v družbi, katere zakoni so priporočali izolacijo zaradi njenega stanja); in Jairovo hčer, 12-letno deklico, ki je bila dejansko mrtva.

V obeh primerih je v pripovedi prisoten zdravilni dotik. Ženska se dotakne Jezusovega oblačila, Jezus pa se dotakne dekličine roke. Vendar avtor poskuša bralcem pojasniti, da ženska ni ozdravela zaradi samega dotika. Pomembna je vera krvaveče ženske in Jaira, ki je prinesla želeni rezultat. V prvem primeru Jezus potolaži žensko z besedami: "Hči, tvoja vera te je rešila." (Mr 5,34) V drugem primeru Jezus dekličinega očeta Jaira spodbudi, naj vztraja v veri, da bo njegova hči ponovno vstala v življenje (Mr 5,36).

Uporaba

Marko tako kakor drugi trije evangelisti prikazuje sovražnost nekaterih judovskih učiteljev in voditeljev sinagoge do Jezusa. Vendar ta sovražnost ne omejuje Jezusovega verskega udejstvovanja v sinagogi niti njegovega dela v korist ljudi v skupnosti. Mr 1,21 na primer pripoveduje, da so Jezus in njegovi učenci "prišli v Kafarnaum; in takoj v soboto je šel v shodnico in učil". Prvi Jezusov čudež, zapisan v Markovem evangeliju, se zgodi v shodnici: "V njihovi shodnici pa je bil prav tedaj človek z nečistim duhom." (Mr 1,23) Nato v Mr 5,22 Jezus služi nemu "od predstojnikov shodnice".

Včasih ne soglašamo z nekaterimi voditelji ali drugimi člani naše cerkvene skupnosti. V kolikšni meri dovolimo, da ta nesoglasja vplivajo na naša prepričanja ali odnose z našo skupnostjo? Kako nam Jezusov zgled daje vpogled v to, kako ravnati v takšnih situacijah?

Jezus se je podal izven svoje skupnosti vere, da bi dosegel ljudi iz poganskih skupnosti. Kaj počnemo mi, da bi za Božje kraljestvo dosegli ljudi zunaj naših zidov? V svojem odgovoru upoštevajte Mr 6,34: "Ko se je Jezus izkrcal, je zagledal veliko množico. Zasmilili so se mu, ker so bili kakor ovce, ki nimajo pastirja, in jih je začel učiti mnogo stvari".

6. OD ZNOTRAJ NAVZVEN

Ključno besedilo: Mr 7,6-8; Mr 7,33-37

Splošni pregled

Jezus je med svojim služenjem povzdigoval Sveto pismo kot Božje razodetje in pogosto navajal Staro zavezo. Čeprav so izraelski učitelji dobro poznali hebrejsko Sveto pismo, je bilo človeško izročilo za večino med njimi pomembnejše od svetopisemskih navodil. S tem kontekstom v mislih bomo v našem proučevanju pregledali izbrane razprave med Jezusom in farizeji.

Proučevanje tega tedna vključuje tri elemente, opisane v Mr 7,6-8. (Tretji sestavni del obravnava temo stvarjenja, kot se razkriva v pripovedi o ozdravitvi gluhega). Ti trije sestavni deli so:

1. Prvi element proučuje starozavezni kontekst Mr 7,6-8 in nas usmeri na besedilo v Iz 29,13, kot je citirano v Markovem evangeliju.

2. Drugi element obravnava izročila. V luči Mr 7,6-8 bomo primerjali izročilo starešin z Božjimi navodili v Svetem pismu.

3. Tretji element se, kot smo že omenili, nanaša na pripoved o ozdravitvi gluhega v Mr 7,33-37. Razmišljali bomo o tem, kako se določeni elementi motiva stvarjenja brezpogojno nanašajo na to določeno ozdravljenje.

Razlaga

Starozavezni kontekst Mr 7,6-8

Božje ljudstvo se je v sedmem stoletju pr. n. št. znašlo v kritičnem trenutku svoje verske izkušnje. Ta izkušnja je slikovito opisana v Izaiju 1: "Zapustili so Gospoda, zavrgli so Svetega Izraelovega, obrnili so mi hrbet." (Iz 1,4) Zato jih je Gospod vprašal: "Čemú mi bodo vaše številne klavne daritve?" (Iz 1,11) Nesmiselno se je približati Bogu in ga "častiti" pod masko formalnosti. Tako Gospod po svojem preroku spregovori svojemu ljudstvu, prerok pa besede zapiše v teh pesniških verzih:

"Nehajte mi prinašati ničeve daritve, kadilo mi je gnusoba. Nehajte z mlaji, s sobotami in sklicevanjem shodov, ne prenesem zlagane slovesnosti." (Iz 1,13)

Ali te vrstice povedo, da Gospod nasprotuje žrtvenemu sistemu, ki je bil dan izraelski skupnosti po Mojzesu? Nikakor ne. Tisto, čemur nasprotuje Gospod, je površinska religija, polna mask in brez pravega strahu pred njim samim (prim. Iz 1,16.17). Verska konteksta v Iz 29,13, in v Mr 7 (kjer se Marko sklicuje na Iz 29) sta si strašljivo podobna. Natančen pogled v Iz 29,13 razkrije zanimiv kiazem. V nadaljevanju je naveden piščev prevod:

A. Ljudje se približujejo z usti in ustnicami

B. da bi me počastili

C. a njihova srca so daleč od mene

B1. Njihovo spoštovanje do mene

A1. je kot zapovedi, ki se ponavljajo na pamet.

Katero težavo izraelskih častilcev nakazuje ta vrstica? Njihova težava niso bile njihove liturgične besede same po sebi ampak to, da so jih ponavljali zgolj samo zaradi samega ponavljanja. Kaj je bil razlog za njihovo stanje? Njihova srca (zavestni um) so bila daleč od resnične predanosti Gospodu. Zato so bile njihove besede brez pomena.

Morda bo poučno, če na tem mestu citiramo J. Aleca Motyerja. Ta pravi: "Ko Vladar ocenjuje njihovo čaščenje, vidi le prilagajanje človeškim pravilom. Ne gre za to, da bi Gospod omalovaževal uporabo besed; toda besede brez srca so brez pomena; in čaščenje ni čaščenje (Mr 7,6-8), če ne temelji na tem, kar je razodel Bog, in se na to ne odziva." (Motyer, Isaiah; Downers Grove, IL: InterVarsity Press, 1999, str. 215, 216.)

Če povzamemo, je izraelsko ljudstvo, Bogu lastno ljudstvo, živelo v verski dihotomiji. Ohranjali so obredno in liturgično formalnost, niso pa živeli v skladu s svetopisemskimi načeli, ki so jih učili in ki so se med njimi tako pogosto ponavljala. Bogoslužje (in vsi njegovi elementi) je nesmiselno, če ni poslušnosti. Bog ni bil proti pravilnemu praznovanju; njegovo ogorčenje je bilo posledica hudega formalizma, ki je bil značilen za njihovo bogoslužje. (Glej TeÓfilo Correa, "El Contexto Veterotestamentario de Marcos 7,6-7", v: Marcos: Marcos: El Evangelista del "Tiempo Cumplido". Leyendo el evangelio de Marcos: su mensaje en el pasado y en la actualidad. Ed. Merling Alomía, Joel Leiva in Juan Millanao; Lima: Ediciones Theologika, 2003, str. 129.)

Izročila v luči Mr 7,6-8

Ko Marko v svojem evangeliju navaja Izaija, sledi besedilu Septuaginte, grškemu prevodu hebrejskega Svetega pisma (Stare zaveze). Ker so Markovo občinstvo pogani, jim bo grška različica bolj znana. Marko v skladu s Septuaginto omenja temo praznega čaščenja, pri čemer je poudarek na človeških zapovedih. Mr 7,6.7 je v SSP prevedeno na naslednji način: "To ljudstvo me časti z ustnicami, a njihovo srce je daleč od mene. Toda zaman mi izkazujejo čast, ker kot nauke učijo človeške zapovedi."

Samo besedilo predstavlja kontekst za pripoved v Mr 7. Pripoved poudarja soočenje med farizeji in pismouki; predmet spora je bilo umivanje rok. Marko v Mr 7,3.4 navaja podrobnosti o tem. "Farizeji in vsi Judje se namreč držijo izročila starešin in ne jedo, če si prej skrbno ne umijejo rok." (Mr 7,3) Zdi se, da so navodila o umivanju rok, ki se nanašajo na duhovnika pri bogoslužju v svetišču, starešine vsilili vsemu ljudstvu. Tako so se morali ljudje držati tega izročila. Kot navaja C. S. Mann: "Tu se ne razpravlja o Mojzesovi postavi, marveč o ustnem ali pisanem izročilu iz starodavnosti, ki so ga spoštovali prav zaradi starosti." (Mann, »Mark, A New Translation With Introduction and Commentary,« The Anchor Bible, New York/London: Doubleday, 1986, zv. 27, str. 312.)

Jezus obsoja to duhovniško vsiljevanje pravil ljudem. Zaradi tega farizeje in pismouke imenuje hinavci (Mr 7,6). Marko pa v svoji pripovedi presega preprosto zavračanje človeškega izročila: Jezus graja izraelske učitelje z obtožbo, da so njihova izročila zasenčila pisano Božjo besedo. Jezus graja verske učitelje, ker, kot jim očita, "Božjo zapoved opuščate in se držite

človeškega izročila" (Mr 7,8). Nato jih Jezus pokara še bolj (Mr 7,9): "Lepo zametavate Božjo zapoved, da se držite svojega izročila!" V Mr 7,13 Jezus obžaluje to napačno prakso, ki je neposredna posledica dela izraelskih učiteljev. Zato jih tako obtoži: "S svojim izročilom, ki ga izročate, razveljavljate Božjo besedo. In še veliko podobnega delate."

Skratka, tako v Izaijevi generaciji v sedmem stoletju pr. n. št. kot v Markovi generaciji v prvem stoletju n. št. je Božje ljudstvo častilo Boga zaman, saj so dajali napačne poudarke, njihovo srce pa je bilo hinavsko. Na neki način so za to stanje odgovorni farizeji in pismouki, saj kot voditelji uporabljajo svoj znaten vpliv na ljudstvo, da podpirajo človeško izročilo in ga postavljajo nad božansko razodetje ter povzdigujejo človeške predpise nad Božje zapovedi. Tu Kristus brezpogojno vabi svoje ljudstvo, naj se vrne k Pismu ter njegovi poti pravičnosti in usmiljenja. Kristus razglašča tudi duhovnost, ki presega zgolj zunanjo in formalno religioznost. Namesto tega Kristus zagovarja duhovno izkušnjo, ki je zasidrana v zavestni in predani odločitvi, da z iskrenim srcem služimo Bogu v luči tega, kar je razodel.

Ozdravitev gluhega

Svetopisemski avtorji se pri pisanju svojih spisov pogosto sklicujejo na druge dele Svetega pisma. Ti sklici lahko vključujejo izrecne citate, kot v primeru Mr 1,2.3, kjer Marko navaja Izaija 40,3, ali kot v primeru Mr 7,6.7, kjer navaja Izaija 29,13. Očitno je, da se je Marko posebej zanimal za Izaijeve spise. Poleg navajanja neposrednih citatov se svetopisemski pisci sklicujejo tudi na druge spise (ne da bi jih citirali). V drugih primerih lahko bralec sklepa o določenih vplivih (na tematski ravni) iz prejšnjega vira. Tako lahko trdimo, da je v pripovedi o ozdravitvi gluhega v Mr 7, 31-37 mogoče zaslediti določene sklice na temo stvarjenja.

Da bi to idejo raziskali globlje, si oglejmo 1 Mz 2,7, kjer piše: »Gospod Bog je iz zemeljskega prahu izoblikoval človeka, v njegove nosnice je dahnil življenjski dih in tako je človek postal živa duša." (Prim. Iz 43,7)

1 Mz opisuje stvarjenje prvega človeka na našem planetu. Beseda *oblikovan* izhaja iz hebrejskega glagola *ysr*, ki pomeni "upodobiti, ustvariti, oblikovati" (glej David Clines, *The Dictionary of Classical Hebrew*; Sheffield: Sheffield Academic Press, 1998, zvezek IV, str. 269). Avtor 1 Mz s tem glagolom opisuje delo Stvarnika, ki upodablja, ali lončarja, ki oblikuje svojo stvaritev. V 1 Mz je nedvomno otipljiva podoba Tistega, ki je položil roke na snov, da bi iz nje oblikoval prvega človeka. Poleg tega naslednji stavek v 1 Mz 2,7 opisuje del procesa, ki neaktivne materiale spremeni v živo, zavestno snov. Gospod vdihne v glino dih življenja. Se pravi, da je "vdihnil v njegove nosnice".

Podobno je v Mr 7, kjer je sklic na stvarjenje Adama. V primeru gluhega, ki tudi težko govori (Mr 7,32), Jezus posreduje tako, da uporabi svoje roke in usta kot sredstvo za ozdravitev. Na ta način želi Jezus tako rekoč "preoblikovati" svojo stvaritev in to naredi na način, da svoje prste vstavi v moževa ušesa. Nato pljune in se s svojo slino dotakne človekovega jezika in na ukaz njegove besede je človek na novo ustvarjen. V tistem trenutku človek postane nova oseba. "In takoj so se mu odprla ušesa, razvezala se je vez njegovega jezika in je pravilno govoril." (Mr 7,35)

Vendar zgornji opisi niso edini razlogi, zaradi katerih lahko sklepamo na povezavo med Jezusovim dejanjem ozdravitve gluhega možkega in temo stvarjenja. Dodaten dokaz je v Mr 7,37. Ljudje so začudeni nad Jezusom, ker "[v]se prav dela: gluhim daje, da slišijo, nemim, da govorijo". V tej eni vrstici Marko dvakrat uporabi grški glagol *poieō*, ki ga lahko prevedemo

kot "ustvariti, narediti". Zanimivo je, da je to isti glagol, ki ga Septuaginta uporablja za pretvorbo hebrejskega glagola *bara'* ali "ustvariti" iz 1 Mz.

Stvarnik vesolja je torej prišel na zemljo, da bi obnovil stvarstvo, ki ga je Satan uničil. Po Markovih besedah je Jezus prišel, da bi začel svoje delo obnove tako, da dela "vse dobro". Brez dvoma je takšno delo izpolnitev mesijanskega prerokovanja – ponovno iz Izaije.

"Recite njim, ki so plahega srca:

Bóдите močni, nikar se ne bojte!

Glejte, vaš Bog!

Maščevanje prihaja,

Božje povračilo,

on prihaja, da vas reši!

Tedaj bodo spregledale oči slepih,

gluhim se bodo odprla ušesa.

Tedaj bo hromi skakal kakor jelen,

jezik nemega bo vriskal.

Kajti v puščavi se bodo odprli vrelci,

v pustinji potoki." (Iz 35,4-6)

Uporaba

1. Zakaj je Jezus nekatere posameznike, ki jih je ozdravil, prosil, naj nikomur ne povedo o njegovem delu ali njegovi službi zdravljenja? "Jezus jim je naročil, naj tega nikomur ne povejo; toda bolj ko jim je naročal, bolj so oznanjali." (Mr 7,36) Primerjaj Mr 7,36 z Mr 8,30, Mr 5,43 in Mr 1,44.45. Kaj misliš, zakaj so ljudje naredili nasprotno od tega, kar jih je prosil Jezus?

2. Ali lahko v zvezi s človeškim izročilom prepoznate kakšno "izročilo", ki v vaši skupnosti zavzema prostor Svetega pisma? Ali je Sveto pismo še vedno naše vodilo, ko vodimo našo versko skupnost v sedanjem času? Kaj pomeni besedilo "njihovo srce je daleč od mene" (Mr 7,6)?

7. POUČEVANJE UČENCEV, 1. del

Ključno besedilo: Mr 8,31-33.38; Mr 9,1.7; Mr 8,27-38; Mr 9,1-8

Splošni pregled

Božje kraljestvo je prevladujoča tema v Markovem evangeliju. Jezus izjavlja, da predstavlja Božje kraljestvo. Odrešenik je prišel, da bi svoje ljudstvo obnovil oz. vrnil v to kraljestvo. Zato je vse v njegovem zemeljskem programu usmerjeno v omogočanje uresničevanja Božjega odrešilnega načrta. Kristusa nihče ne more odvrniti od njegovega poslanstva. Z odločnostjo se mu je popolnoma posvetil. V potrditev Jezusovega dela na zemlji je Oče ob dogodku na gori spremenjenja ponovno razglasil, da je Jezus njegov Sin in pozval svoje sledilce, naj mu bodo poslušni.

Proučevanje tega tedna zajema naslednji dve temi:

1. Prednost Jezusovega poslanstva v luči Božjega odrešilnega načrta.
2. Slava Božjega kraljestva, kot je poudarjena v Mr 9,1 in kot je posebej prikazana v dogodku spremenjenja.

Razlaga

Jezusova prednostna naloga

Marko v svojem evangeliju veliko pozornosti namenja Jezusovim dejanjem za ljudi. Marko lahko na primer opisuje Jezusovo interakcijo z množico ali s posameznikom, ki ga nagovori. Kristusovi učenci so v pripovedih vedno prisotni, vendar v mnogih prizorih nimajo vidne vloge. Vendar pa je Mr 8,27-33 odlomek ali izbor pripovedi, v katerem je tesna interakcija med Jezusom in njegovimi učenci. Prizor se začne z Jezusovim dialogom z vsemi učenci. Na koncu pa se dialog osredotoči na enega samega učenca, na Petra.

Pogovor se začne z Jezusovim vprašanjem o njegovi identiteti. Nekateri učenci izrazijo mnenje, da med ljudmi obstajajo različna mnenja o tem, kdo da je Jezus in kakšno je njegovo poslanstvo. Drugi Kristusovi učenci Jezusa enačijo z delom Janeza Krstnika ali z nekaterimi preroki. Jezusovo vprašanje učencem ne pomeni, da Jezus ne ve, kdo je, ampak želi poudariti namen svojega življenja na zemlji in želi, da bi učenci iz prve roke razumeli njegovo poslanstvo. Zato Jezus po Petrovem odgovoru "Ti si Kristus" (Mr 8,29) začne razkrivati nekatere prihodnje mejnike svojega potovanja. Peter Jezusa označi kot *ho Christos*, Kristusa (z določnim členom), Mesija, Maziljenca. (Glej Danker in drugi, *A Greek-English lexicon of the New testament and Other Early Christian Literature*, str. 1091.) Jezusovo mesijanstvo je v skladu z eshatološko perspektivo evangelija: Bil je Izbranec, ki ga je Bog poslal, da bi odrešil Izrael. Po potrditvi Jezusove mesijanske identitete Marko podrobno opiše Jezusovo poslanstvo v vlogi Mesija in zatrdi: "In začel jih je učiti, da bo Sin človekov moral veliko pretrpeti, da ga bodo starešine, véliki duhovniki in pismouki zavrgli in umorili in da bo po treh dneh vstal." (Mr 8,31) Jezus želi, da bi učenci v celoti razumeli njegovo življenje na zemlji. Med svojo službo bo trpel, umrl in znova vstal.

Mr 8,32.33 predstavi zasebni pogovor med Petrom in Jezusom. Peter je po Markovih besedah začel Jezusa grajati. Toda Matej je bolj zgovoren glede Petrovega pogleda na Jezusov namen: "Bog ne daj, Gospod! To se ti nikakor ne sme zgoditi." (Mt 16,22) Jezusov odgovor Petru je bil presenetljivo strog: "Poberi se od mene, satan, ker ne misliš, kar je Božjega, ampak kar je človeškega." (Mr 8,33 CHR) Zakaj se je Jezus tako odzval na Petra? Iz preprostega razloga, ker se je Peter dotaknil najbolj bistvenega vidika njegovega življenja in služenja: Božjega načrta odrešenja. Jezus nikomur nikoli ne dovoli, da bi se vmešaval v Božji načrt, tudi če je to vmešavanje oblečeno v "dobre" namene. Jezus je dovolil ljudem, da so se z njim sovražno prepirali. Dopuščal je žalitve. Brez pritožb je prenašal krivico. Toda ene stvari Jezus ni nikoli dovolil: oviranja ali namernega poskusa zaustavitve ali prekinitve Očetovega načrta za njegovo življenje.

Očetov načrt spodbuja Jezusa in je razlog njegovega življenja. Očetov načrt za njegovo življenje je pomembnejši od fizičnega preživetja: "Moja hrana je, da uresničim voljo tistega, ki me je poslal, in dokončam njegovo delo." (Jn 4,34; prim. Mr 6,31) Kar podpira Jezusovo življenje, je Božji načrt; ob njem so vse druge stvari drugotnega pomena. Jezusovo življenje je popolnoma podrejeno Božji volji. Enako lahko Jezusovi sledilci trdijo, da so resnično njegovi samo takrat, ko živijo življenje, osredotočeno na Božjo voljo, ki je osredotočena na njegov načrt za njihovo odrešenje.

Tisti, ki bodo videli slavo Božjega kraljestva

"Resnično, povem vam: Nekateri od tukaj stoječih res ne bodo okusili smrti, dokler ne bodo videli Božjega kraljestva, ki je prišlo z močjo." (Mr 9,1)

To vrstico je treba brati v luči zadnjih vrstic Mr 8, v katerih Jezus govori o ceni učenitva. Jezus jasno pove, da "[k]dor se sramuje mene in mojih besed pred tem prešuštnim in grešnim rodom, se ga bo tudi Sin človekov sramoval, ko bo s svetimi angeli prišel v veličastvu svojega Očeta" (Mr 8,38). V tem odlomku sta dve obdobji ali časa, ki ju Jezus omeni: obdobje sedanje generacije in obdobje generacije, ki bo živela na zemlji v času, ko se bo Jezus vrnil. Njegovo spremenjenje v Mr 9,2-7 je majhna, a natančna predstavitev velikega dogodka njegovega prihodnjega poveličanja. Zdi se, da je Peter, ki je bil tam, dogodek razumel na ta način. Preberimo 2 Pt 1,16: "Ko smo vam oznanili moč in prihod našega Gospoda Jezusa Kristusa, nismo sledili večje izmišljenim bajkam, ampak smo na lastne oči videli njegovo veličastje." Glede tistih, ki "ne bodo okusili smrti", The Seventh-day Adventist Bible Commentary navaja: "Pomembno je, da vsi trije sinoptični evangeliji beležijo pripoved o spremenjenju takoj po tej napovedi. ... Poleg tega vsi trije omenjajo dejstvo, da se je spremenjenje zgodilo približno teden dni po tej izjavi, kar pomeni, da je bil ta dogodek izpolnitev napovedi. Zdi se, da povezava med obema deloma pripovedi izključuje možnost, da bi se Jezus tu skliceval na kaj drugega kot na spremenjenje, ki je bilo miniaturni prikaz kraljestva slave." (The SDA Bible Commentary, vol. 5, str. 436.)

Poleg tega bi lahko rekli, da se Marko sklicuje na eshatološki dogodek slavnega dne Jezusovega drugega prihoda, v katerem bodo "nekateri od tukaj stoječih" (grešni in prešuštni rod; Mr 9,1) deležni končnega povračila obsodbe. Smrt se v tem primeru nanaša na drugo smrt. Zato pravični ne bodo vključeni v besedilo iz Mr 9,1. Vendar pa moramo za razumevanje vrstice v tem kontekstu izraz "smrt" v simbolnem smislu razumeti kot "drugo smrt".

Druga razlaga Mr 9,1 izhaja iz razumevanja izraza "videti". Grški izraz *eidon* je mogoče razlagati širše, tako da ima pomen "zaznavati, zavedati se nečesa, posebej opazovati nekaj, doživljati nekaj, zanimati se za nekaj" (Danker idr., *A Greek-English Lexicon of the New Testament and Other Early Christian Literature*, str. 279, 280). V tem smislu lahko obljuba iz Mr 9,1 poleg izpolnitve transfiguracije vključuje tudi druge dogodke. Prav tako pa lahko vključuje tudi druge ljudi, ne le Petra, Jakoba in Janeza, ki so bili edini, ki so videli Jezusovo spremenjenje.

Pri tem je lahko koristen komentar R. Alana Cola: "Vrstica [Mr 9,1] se mora torej nanašati bodisi na spremenjenje, ki sledi takoj zatem, kar se zdi razumno, bodisi na poznejše dogodke, ki se zgodijo še v času človekovega življenja, kot je Kristusovo zmagoslavje na križu, ki ga je potrdilo vstajenje (Kol 2,15), bodisi na prihod Svetega Duha; ali na poznejšo razširitev blagoslovov kraljestva na pogane." (Cole, *Mark: An Introduction and Commentary*, zv. 2 *Tyndale New Testament Commentaries*; Downers Grove, IL: InterVarsity Press, 1989, str. 213, 214.)

Druga pomembna podrobnost, ki jo je treba upoštevati v Mr 9,1, je, da je glagol *erchomai*, ki je v delu povedi "božjega kraljestva, ki je prišlo z močjo" preveden kot "prišlo", uporabljen v dovršnem času. Ta glagol pomeni, da je kraljestvo že prišlo. Takšno razumevanje je v skladu z Markovim sporočilom "Božje kraljestvo se je približalo" (Mr 1,15). Tudi tu je glavna tema Božje kraljestvo. Jezus goreče upa, da bodo nekateri, ki so stali okoli njega, zaznali ali se zavedali delovanja njegovega kraljestva, preden bo nastopil dan njegove smrti.

Ni dvoma, da so bili dogodek spremenjenja in drugi, ki so mu sledili, kot sta Kristusovo križanje in vstajenje, mejniki, namenjeni preizkušanju in utrjevanju vere učencev. Zdi se, da se ta predstava ujema z mnenjem Ellen G. White: "Učenci so bili prepričani, da sta Mojzes in Elija poslana zaščititi njihovega Učitelja in vzpostaviti njegovo kraljevsko oblast. Toda pred krono je moral priti križ. Predmet njunega pogovora z Jezusom ni bilo slavnostno kronanje Kristusa za kralja, ampak njegova bližnja smrt v Jeruzalemu." (*Hrepenenje vekov*, str. 312)

Spremenjenje je bilo, figurativno rečeno, "predogled" veličastnega dogodka ob koncu dni: drugega prihoda. Tako veličasten dogodek je učence napolnil s čudenjem. Pred njihovimi očmi sta se pojavila Mojzes in Elija ter se pogovarjala z Jezusom (Mr 9,4). Po besedah Ellen G. White tako Mojzes kot Elija predstavljata odrešene. Elija predstavlja tiste, ki ne bodo okusili smrti, Mojzes pa tiste, ki bodo vstali iz prahu. "Na gori jim je bilo v malem pokazano prihodnje kraljestvo slave: Kristus kralj, Mojzes predstavnik od mrtvih obujenih, Elija pa spremenjenih vernikov." (*Hrepenenje vekov*, str. 312)

Spremenjenje zaseda v Markovem evangeliju pomembno vlogo. S tem dogodkom se utrdi sinovstvo Jezusa Kristusa. Bog Oče razkrije pogled na sijaj svojega kraljestva. Nato se pojavi oblak, ki zasenči Božjo slavo. Oče spregovori iz oblaka in nasprotuje Petrovemu nepremišljenemu in arogantnemu nasvetu. Marko je to opisal z besedami: "Ta je moj ljubljeni Sin, njega poslušajte!" (Mr 9,7) Ta zgodba ponazarja, kako pomembno je, da Jezusa pripoznamo kot Božjega Sina. Vendar nas pripoved uči, kako pomembno je, da ga bolj poslušamo kot zgolj prepoznamo. V Svetem pismu je poslušanje sinonim za poslušnost. Takšna poslušnost ali poslušanje vključuje vsakodnevno predajo Jezusu Kristusu. Naša poslušnost mora slediti našemu poznavanju njega.

V delih Markovega evangelija, ki smo jih pravkar proučevali, avtor poudarja Jezusovo mesijansko identiteto in podaja glavna znamenja moči in slave njegovega kraljestva. Suzanne

W. Henderson dobro izrazi to misel, ko zapiše: "Drugi evangelist jasno kuje to identiteto v ognju Jezusovega mesijanskega poslanstva: vnaprej napove odločilno Božjo zmago nad silami sedanje zle dobe." (Henderson, *Christology and Discipleship in the Gospel of Mark* (Cambridge: Cambridge University Press, 2006), str. 4.)

Uporaba

Dogodek spremenjenja je bil tako nepopisno neverjeten, da so se ga učenci ustrašili (Mr 9,6). Povabite vernike v vašem sobotnošolskem razredu, naj se za trenutek ustavijo in pomislijo na Jezusov drugi prihod. Kaj jim najprej pride na misel? Prosite nekaj prostovoljcev, naj podelijo svoje vtise.

Kaj se bo ob drugem prihodu zgodilo s pravičnimi mrtvimi? Razmislite o nauku apostola Pavla, ki je zapisal: "... hipoma, kakor bi trenil z očesom, ob glasu poslednje trobente. Zadonela bo namreč in mrtvi bodo vstali nepropadljivi in mi bomo spremenjeni." (1 Kor 15,52) V 54. vrstici doda: "V tem času se bo zgodilo naslednje: Ko pa si bo to, kar je propadljivo, obleklo nepropadljivost, in to, kar je umrljivo, obleklo neumrljivost, tedaj se bo izpolnila beseda, ki je zapisana: Smrt je použita v zmagi." Kako vam ta perspektiva daje upanje in tolažbo?

8. POUČEVANJE UČENCEV, 2. del

Ključno besedilo: Mr 10,15.21.22.44.45

Splošni pregled

V prejšnjih poglavjih, ki smo jih proučevali, je Marko poudaril posebno pozornost, ki jo je Jezus namenil svojemu oznanjevanju o Božjem kraljestvu. V 10. poglavju pa Marko opozarja na vpliv Božjega kraljestva na srca ljudi, ki so njegova načela sprejeli v svoje življenje. Marko nam tudi pove, kako lahko mi doživljamo kraljestvo, ko čakamo na njegovo veliko manifestacijo ob času konca.

Naše proučevanje v tem tednu odgovori na vprašanje, kako lahko pridemo v Božje kraljestvo. Ogledali si bomo tudi izzive, s katerimi se soočajo ljudje, ki želijo priti v kraljestvo ali ga želijo izkusiti že zdaj. Obravnavali bomo naslednje tri točke:

1. Marko opiše, da morajo biti ljudje, ki želijo v Božje kraljestvo, kakor majhni otroci.
2. Bog v Božje kraljestvo kliče tako bogate kot revne.
3. Da bi lahko že zdaj izkusili Božje kraljestvo, moramo imeti v mislih določena načela.

Razlaga

Božje kraljestvo in majhni otroci

Tako kot v prejšnjih poglavjih Markovega evangelija je tudi v 10. poglavju osrednja tema Božje kraljestvo. V tem poglavju avtor razmišlja o sorodnem vprašanju: Kako ljudje pridejo v Božje kraljestvo? Kako težko je to? Marko to vprašanje izrazi v obliki dveh vprašanj: "Kaj naj storim, da bom deležen večnega življenja?" (Mr 10,17) in "Kdo se potem more rešiti?" (Mr 10,26) V bistvu ti dve vprašanji izražata isto misel o tem, kdo lahko pride v Božje kraljestvo. Poleg tega odgovora na obe vprašanji potrujeta pomen, ki ga je Jezus v svojem oznanjevanju pripisal Božjemu kraljestvu.

Da bi ljudje prišli v Božje kraljestvo, ga morajo sprejeti in vanj verjeti z brezpogojnim zaupanjem in vero majhnega otroka. Mr 10,15 določa: "Resnično, povem vam: Kdor ne sprejme Božjega kraljestva kakor otrok, nikakor ne pride vanj." Starši bi se strinjali, da ko svojim otrokom podarjajo darila, ti ne sprašujejo, kaj morajo storiti, da bi jih prejeli. Otroci preprosto iztegnejo roke in vzamejo darilo. Jezus hrepeni, da bi v srcih svojih poslušalcev videl takšno gorečnost in sprejemanje v odgovor na njegovo sporočilo o kraljestvu in na samo kraljestvo. Zdi se, da grški jezik podpira to misel. Glagol, ki je v zgornji vrstici preveden kot "sprejeti", izhaja iz grške besede *dechomai*, ki pomeni "sprejeti nekaj", "zlahka sprejeti informacijo in jo imeti za resnično, radovoljno sprejeti, dopustiti, verjeti"; "prijateljsko sprejeti prisotnost osebe, 'sprejeti z dobrodošlico'." (Johannes P. Louw in Eugene Albert Nida, Grško-angleški leksikon Nove zaveze; New York: United Bible Societies, 1989, str. 220, 372, 453.) Z drugimi besedami, Jezus svojim učencem in tudi drugim poslušalcem pravi, da morajo, če želijo priti v kraljestvo, *verjeti* v kraljestvo, *sprejeti* kraljestvo in se ga *okleniti* z navdušenjem

majhnega otroka, ki prejme darilo. Skratka, v kraljestvo lahko stopimo, če sprejmemo veselo sporočilo o njem. Ko verjamemo v veselo sporočilo, postane Božje kraljestvo naše.

Kristus v Božje kraljestvo vabi bogate in revne

Zgodba o bogatem mladeniču sledi poročilu o tem, kako je Jezus blagoslovil otroke. Bogati mladenič je bil najverjetneje med množico ljudi, ki so videli, kako je Jezus vzel otroke v naročje in jih blagoslovil. Zdaj Jezus govori o tem, kako lahko ljudje pridejo v Božje kraljestvo. Morda se je mladeniča dotaknilo Jezusovo sočutje do otrok in je njegovo vprašanje izhajalo iz srca, ki se je v tistem trenutku topilo zaradi Odrešenikovega usmiljenja. Mladenič, pritegnjen k Jezusu, vpraša: "Kaj naj storim, da bom deležen večnega življenja?" (Mr 10,17) V tem vprašanju Marko poveže dve zamisli: dedovanje večnega življenja in Božje kraljestvo. V besedilu, ki sledi v 10. poglavju, Jezus predstavi dve oviri, ki lahko preprečita ali ovirata ljudi, da bi izkusili Božje kraljestvo in prišli vanj. Iz Jezusovega odgovora izvemo, da vstop v kraljestvo ni nekaj zapletenega. Hkrati pa se moramo zavedati izzivov ali pasti, ki nas lahko ujamejo na poti v kraljestvo. Prva past so naše materialne dobrine.

Po branju zgodbe o bogatem mladeniču ugotavljamo, da dediči Božjega kraljestva dobro poznajo Božjo postavo in Sveto pismo. Bog ljubi tiste, ki sledijo njegovim navodilom. Vendar sama poslušnost ni dovolj, da bi si zagotovili vstop v Božje kraljestvo. V Mr 10,21.22 Jezus opredeli pomembno točko, ki utrjuje načela, ki jih je želel ljudem vtisniti v spomin v prizoru z majhnimi otroki. Marko piše o Jezusu in bogatem mladem vladarju: Jezus mu je pokazal ljubezen in mu rekel: "Eno ti manjka: pojdi, prodaj, kar imaš, in daj ubogim, in imel boš zaklad v nebesih; nato pridi in hodi za menoj! Ta beseda ga je potrla in je žalosten odšel; imel je namreč veliko premoženje." Jezus je imel mladeniča rad in je cenil njegovo zvestobo Božji postavi. Vendar mladenič ni verjel v Božje kraljestvo in vse, kar je bilo z njim povezano. V Božje kraljestvo lahko vstopi zgolj človek, ki ga je sprejel in vanj veruje. Bogati mladenič vanj ni verjel; ali pa vsaj ni bil pripravljen vanj verjeti ali ga sprejeti.

Bogati mladenič je, tako kot nekateri Jezusovi učenci, pojmoval Božje kraljestvo kot nekaj zemeljskega, menil je, da sta njegovi glavni sestavini bogastvo in moč. Lahko bi rekli, da je bil bogataš že državljan "velikega kraljestva" na tej zemlji; tj. kraljestva mamona ali bogastva. "Imel je namreč veliko premoženja." (Mr 10,22) Toda tudi če je bogati mladenič verjel Svetemu pismu, se ni bil pripravljen ločiti od "svojega kraljestva". Lahko trdimo, da ni verjel, da bi mu Božje kraljestvo na koncu lahko prineslo boljše življenje, ki ga je iskal. V tej pripovedi ne gre za vprašanje morale bogastva, temveč za prednost, ki jo tisti, ki trdijo, da verujejo v Jezusa, dajejo njegovemu kraljestvu. Žal si vse preveč ljudi na tem svetu zgradi velike imperije, ki jim preprečujejo, da bi videli pomembnost Božjega kraljestva v svojem življenju. Zato Božjega kraljestva ne postavljajo na prvo mesto.

Res je tudi, da se bogatim ljudem ni treba odreči svojemu premoženju ali družini, da bi postali pravi Jezusovi sledilci. V pogovoru s Petrom je Jezus rekel: "Resnično, povem vam: Nikogar ni, ki bi zaradi mene in zaradi evangelija zapustil hišo ali brate ali sestre ali mater ali očeta ali otroke ali njive in ne bi zdaj, v tem času, skupaj s preganjanji, prejel stokrat toliko hiš, bratov, sester, mater, otrok in njiv, v prihodnjem veku pa večno življenje." (Mr 10,29.30) V teh vrsticah je nakazana radikalna sprememba starih življenjskih prioritet.

Pomembno je, da je treba Božje kraljestvo v človeškem srcu dvigniti nad zvestobo vsakemu zemeljskemu kraljestvu. Tako Marko poudarja Božje gospostvo v naših življenjih.

Ko Gospod kraljuje nad našim življenjem, kraljuje tudi nad našim imetjem. Če se to ne zgodi, smo se oddaljili od Božjega kraljestva.

Doživljati Božje kraljestvo

Zgoraj obravnavano vprašanje se osredotoča na glavno oviro pri vstopu v Božje kraljestvo: dajanje prednosti zemeljskemu imetju pred Božjim kraljestvom. Naša naslednja tema se nanaša na naše medosebne odnose. Kako naj državljani Božjega kraljestva živijo v skupnosti drug z drugim? Zdaj bomo svojo pozornost namenili tej temi.

Za začetek opazimo, da je v tem delu Mr 10 poudarjena besedna zveza "med vami". Marko 10,31 povezuje prejšnjo razpravo o lastnini z razpravo o odnosih. Jezus reče: "Toda mnogi prvi bodo zadnji, in zadnji prvi". Z drugimi besedami, vstop v Božje kraljestvo ne temelji na človeški hierarhiji. Za ponazoritev te točke se za trenutek obrnimo na zgodbo o Jezusu in njegovih učencih na poti v Jeruzalem. Učenci so menili, da gre Jezus v Jeruzalem, da bi tam vzpostavil svoje kraljestvo. Zato sta ga dva izmed njih prosila: "Daj nama, da bova sedela v tvoji slavi, eden na tvoji desnici in eden na tvoji levici." (Mr 10,37) Ali vidite, da učenca nista prosila za vstop v kraljestvo? Namesto tega sta lobirala za najboljša položaja v njem. Jezus je v svojem odgovoru pojasnil, da bodo tisti izmed njegovih sledilcev, ki si bodo prizadevali vstopiti v njegovo kraljestvo, v tem življenju deležni tako blagoslovov (Mr 10,30) kot preganjanja.

V Mr 10,38-40 je Jezus še enkrat poudaril, da njegovo kraljestvo vključuje čašo trpljenja, ne pa življenja, v katerem bi človek gospodoval nad drugimi. Nič ni narobe, če si prizadevamo za odličnost v kateri koli ustanovi ali organizaciji, tudi v cerkvenih skupnostih. Vendar pa je Jezus poudaril, kako naj bi takšno prizadevanje za odličnost potekalo. V Mr 10,42-45 je navedel, kakšna mora biti prava drža voditeljev v njihovih skupnostih. "Kdor hoče postati velik med vami, naj bo vaš strežnik, in kdor hoče biti prvi med vami, naj bo vsem služabnik. Saj tudi Sin človekov ni prišel, da bi mu stregli, ampak da bi stregel in dal svoje življenje v odkupnino za mnoge." (Mr 10,43-45)

Z drugimi besedami, naše državljanstvo v Božjem kraljestvu – zlasti za tiste na vodilnih položajih – pomeni požrtvovalno življenje služenja ne pa življenje prevlade nad drugimi. Jezus je zgled, ki si ga moramo prizadevati posnemati.

Uporaba

Vprašajmo se, kaj je Jezus mislil, ko je rekel: "Otroci, kako težko je priti v Božje kraljestvo!" (Mr 10,24) Ta vrstica ne pravi, da ni mogoče priti v Božje kraljestvo, temveč le, da je to "težko". Zakaj? Eden od možnih razlogov je, da zelo bogati ljudje morda ne vidijo svoje potrebe po Bogu ali pa ne vidijo tega, kaj lahko naredi zanje.

Avtor te snovi za učitelje se spominja časa, ko je imel v študentskih letih priložnost proučevati Sveto pismo z bogatim človekom. Nekega dne je med proučevanjem bogataš pogledal neposredno v avtorjeve oči in dejal: "Super je bilo vedeti več o Bogu iz Svetega pisma. Vendar mislim, da ga ne potrebujem. Če kaj potrebujem, grem in to kupim. To je življenje."

Ali lahko v življenju brez Boga dobimo vse? Pojasnite. Ali v življenju obstajajo stvari, ki jih ne moremo kupiti z denarjem? Katere so to?

Ali kdo od članov vašega razreda pozna zelo bogate posameznike ali ljudi na vodilnih ali uglednih položajih v družbi? Če je tako, kako lahko tem posameznikom pomagajo verjeti, da je Božje kraljestvo namenjeno tudi njim? Ne pozabite, da Gospodu ni nič pretežko. S človeške perspektive se nekaterim ljudem vstop v Božje kraljestvo lahko zdi težak, če ne celo nemogoč. Toda spomnite se Jezusovih besed: "Pri ljudeh je to nemogoče, ne pa pri Bogu, kajti pri Bogu je vse mogoče." (Mr 10,27)

9. NAPETOSTI V JERUZALEMU

Ključno besedilo: Mr 11,15.17; Mr 12,7

Splošni pregled

Markov evangelij je najkrajši med 4 evangeliji, ki pripovedujejo o Jezusovem delovanju. Do Mr 9 avtor govori o Jezusovem služenju na njegovem področju – Galileji. Od Mr 10 pa se pripoved preusmeri na Jezusovo služenje v Judeji, zlasti v Jeruzalemu.

Na poti v veliko mesto Jezus učencem pojasni svoje poslanstvo, ki ga bo tam opravil. Poročilo ne naznanja le spremembe kraja Kristusovega delovanja, temveč bralce uvede tudi v zadnji del Jezusovega delovanja in življenja na zemlji.

Proučevanje tega tedna obravnava nekatere pomembne dogodke v Jezusovem življenju, ki se odvijajo v Jeruzalemu predvsem v zvezi s templjem:

1. Razglasitev Kristusovega pasijona, ki se nanaša na njegovo smrt.
2. Jezusovo potovanje v Jeruzalem, četudi Mr 10 omenja Jezusovo bivanje v Judeji. V 11. poglavju je opisan Jezusov prelomni vstop v mesto.
3. Jezusovo delovanje v Jeruzalemu in njegovem templju, ki sta kraja večine razprav v Mr 11 in 12.

Razlaga

Razglasitev pasijona

V Mr 8 Jezus jasno napove svoje neizbežno trpljenje na križu. "In začel jih je učiti, da bo Sin človekov moral veliko pretrpeti, da ga bodo starešine, véliki duhovniki in pismouki zavrgli in umorili in da bo po treh dneh vstal." (Mr 8,31) Kasneje, v naslednjem poglavju, Jezus opiše prihodnje prizore svoje smrti: "Sin človekov bo izročen v človeške roke in ga bodo umorili, ko pa bo umorjen, bo po treh dneh vstal." (Mr 9,31) Jezus se zaveda, da je njegova pot proti Jeruzalemu pot trpljenja in smrti. Vendar je odločen, da gre tja, ker je njegovo poslanstvo umreti na križu, da bi rešil človeštvo.

Žal učenci Jezusovih besed o njegovem poslanstvu ne razumejo kot neposredno izpolnitev prerokovanja. Učenci mislijo, da bo Jezus v času njihovega življenja vzpostavil zemeljsko kraljestvo. Zato razpravljajo o možnih privilegijih ali položajih, ki bi jih lahko zasedli v takem kraljestvu in od njega. Luka v svojem evangeliju zapiše občutek tesnobe med učenci, potem ko je Jezusova smrt globoko razočarala njihove upe in ambicije. "Mi pa smo upali, da je on tisti, ki bo odkupil Izrael," (Lk 24,21), pravi eden od njih. Tako Jezus, čeprav so mu sledile množice, na koncu hodi sam. Samo On razume celoten pomen vsakega svojega dejanja. Kot je to pred več sto leti opisal Izaija (Iz 63,3): "Sam sem mastil v čebru, izmed ljudstev ni bilo nikogar z menoj."

Jezus se poda v Jeruzalem

Znamenito mesto Jeruzalem sprejme Mesija brez fanfar verskih voditeljev in izobražencev naroda. Jezus prijezdi na osličku. Sodeč po zunanosti ga ne prepoznajo kot kralja. Nekateri, morda učenci, radostno vzklikajo o prihodu kraljestva. "Tisti, ki so šli spredaj, in tisti, ki so jim sledili, so vzklikali: 'Hosana! Blagoslovljen, ki prihaja v Gospodovem imenu; blagoslovljeno prihajajoče kraljestvo našega očeta Davida; Hosana na višavah!'" (Mr 11,9.10)

Naslednji del Markove pripovedi v 11. poglavju se osredotoči na tempelj – središče verskih obredov za ves izraelski narod – in zlasti na njegove službe. Z Jezusovega vidika je namen, zaradi katerega je bil tempelj prvotno ustanovljen, zastaral. Ellen G. White to pojasnjuje z naslednjimi besedami: "Ko so se Judje odvrnili od Boga, so izgubili spred oči precej naukov o obredni službi, ki jo je vpeljal sam Kristus. V vseh svojih delih je bila njegov simbol in imela obilo življenjske moči in duhovne lepote. Judje so izgubili duhovni smisel svojih obredov, zato so se oklenili mrtvih oblik. Zaupali so samim daritvam in obredom namesto njemu, na kogar so te daritve kazale. Da bi dopolnili to, kar so izgubili, so duhovniki in rabini pomnoževali lastne zahteve, in čim strožje so bile, tem manj Božje ljubezni so razodevali. Svojo svetost so merili po številu obredov, medtem ko so bila njihova srca polna ošabnosti in hinavščine.« (Hrepenenje vekov, str. 12)

Jezus in tempelj

Marko nam pravi: "In prišel je v Jeruzalem, v tempelj. Skrbno si je vse ogledal, in ker je bilo že pozno, je z dvanajsterimi odšel v Betanijo." (Mr 11,11) Ko se je naslednji dan vrnil v tempelj, svojega ogorčenja ni mogel zadržati. "Stopil je v tempelj in začel izganjati tiste, ki so v templju prodajali in kupovali. Menjalcem denarja je prevrnil mize, prodajalcem golobov pa stole." (Mr 11,15)

Jezus jih obsodi s citiranjem Svetega pisma. "Ali ni pisano: Moja hiša naj se imenuje hiša molitve za vse narode, vi pa ste iz nje naredili razbojniško jamo." (Mr 11,17) Brez dvoma je Jezus ogorčen zaradi brezvestnih poslov, ki so se izvajali v tempeljskih prostorih. Ellen G. White to komentira takole: "Trgovci so zahtevali pretirane cene za živali, ki so jih prodajali, svoj dobiček pa so delili z duhovniki in starešinami, da so se vsi bogatili na škodo ljudstva." (Hrepenenje vekov, str. 100)

Hkrati vemo, da se je "od vsakega Izraelca moškega spola pričakovalo, da bo plačal pol šekla letnega tempeljskega davka. ... Razprave o tem, kaj so tempeljske oblasti storile s presežnim denarjem, kažejo, da so bile finance popolnoma nepregledne." (David Instone-Brewer, "Temple and Priesthood", v: The World of the New Testament: World New New Testament: Cultural, Social, and Historical Contexts, eds. Joel B. Green in Lee Martin McDonald; Grand Rapids, MI: Baker Academic, 2013, str. 203, 204.)

Mr 11,18 pozornost bralcev usmeri na duhovnike, voditelje tempeljskih služb in pismouke ter na to, kako so "iskali način, kako bi ga [Jezusa] usmrtili". Kako žalostno je videti, da so prav verski voditelji tisti, ki dajo pobudo za Jezusovo smrt. Ko jih je Odrešenik grajal, "ti bi morali popraviti zlorabo tempeljskega dvorišča." (Hrepenenje vekov, str. 101) Namesto da bi verski voditelji prisluhnili Jezusovemu sporočilu, so želeli, da bi glasnik izginil. Ellen G. White je prav tako zapisala: "Celo duhovniki, ki so služili v templju, so izgubili spred oči namen službe, ki so jo opravljali. Prenehali so gledati v teh simbolih njihov resnični namen. Pri darovanju daritev so postali igralci v neki predstavi. Obredi, ki jih je vzpostavil sam Bog, so postali sredstva za zaslepljevanje uma in zakrknjenje srca. Bog s temi sredstvi ni mogel ničesar več narediti za človeštvo. Ta celotni sistem je moral biti ukinjen." (Hrepenenje vekov, str. 17)

Naslednji dan je Jezus spet vstopil v tempelj (Mr 11,27). Spet so prišli veliki duhovniki, pismouki in starešine, da bi se z njim prepirali. Prepirali so se z Jezusom glede njegove oblasti in ga spraševali: "S kakšno oblastjo to delaš?" (Mr 11,28) Jezus je na njihovo vprašanje odgovoril z drugim vprašanjem in se izognil neposrednemu odgovoru. Pravzaprav je Jezus na isto vprašanje odgovoril že v preteklosti, vendar se odnos izraelskih voditeljev od takrat ni spremenil. Poleg tega je Jezus po namenu njihovega vprašanja vedel, da se želijo le spopasti z njim, ne pa se pokesati zaradi svojega ponosa in trdosrčnosti. Jasno je bilo, da so po njegovih naukih zaznali Jezusov božanski značaj: "Učitelj, vemo, da si resnicoljuben in se ne oziraš na nikogar, ker ne gledaš na osebo, temveč v resnici učiš Božjo pot." (Mr 12,14)

V drugih primerih so verski voditelji iz zlobe Jezusa obmetavali z vprašanji, kot je prikazano v Mr 12,13: "Poslali so k njemu nekaj farizejev in herodovcev, da bi ga ujeli v besedi." Verski voditelji so kolektivno "poskušali ga zgrabiti" (Mr 12,12).

V priliki o vinogradu (Mr 12,1-11) Jezus razkrinka nizkotne zarote verskih voditeljev, ki so mu hoteli v bližnji prihodnosti vzeti življenje. Kristus njihovo zahrbtnost v priliki potrdi s temi besedami: "Zgrabili so ga, ubili in vrgli iz vinograda." (Mr 12,8) Glede na našo razpravo o templju pa so najpomembnejše Jezusove besede v 9. vrstici. Tu Jezus razloži, kaj se bo zgodilo v skladu z Božjim odrešilnim načrtom: "Kaj bo torej storil gospodar vinograda? Prišel bo in viničarje pokončal, vinograd pa dal drugim." (Mr 12,9) Z Jezusovo smrtjo se je končal celoten sistem shodnega šotora. Vsi njegovi simboli so kazali na Jezusa. Zvesti preostanek Izraela bo nadaljeval poslanstvo. William L. Lane pojasni strašno usodo dobesednega Izraela z naslednjimi besedami: "V okviru prilike je bila neizogibna posledica zavrnitve sina odločilna, katastrofalna sodba. To kaže na odločilen pomen zavrnitve Janeza in Jezusa, ki je tako izrazito prikazana v [Markovem] evangeliju 11,27-12,12. Gre namreč za zavrnitev Boga. Ne da bi razglasil svoje transcendentno sinovstvo, Jezus jasno namigne, da je Veliki zbor zavrnil zadnjega Božjega glasnika in da bo sledila katastrofa. Sveto zaupanje izvoljenega ljudstva bo preneseno na novi Božji Izrael." (Lane, *The Gospel According to Mark: The New International Commentary on the New Testament*; Grand Rapids, MI: William B. Eerdmans Publishing Co., 1974, zv. 2, str. 419.)

Uporaba

Česa se lahko naučimo iz Jezusovega čiščenja templja? Razmislite o naslednji trditvi: "S posvetno trgovino oskrunjeno preddverje jeruzalemskega templja je bilo več kakor prava podoba templja srca, ki je bilo umazano z nizkotnimi strastmi in nesvetimi mislimi. Jezus je z očiščenjem templja od kupcev in prodajalcev naznanil svoje poslanstvo očiščenja srca od umazanije greha - posvetnih želja, mesenih strasti in slabih navad, ki kvarijo dušo." (Hrepenenje vekov, str. 103)

V Mr 12,14 eden od farizejev nagovori Jezusa: "Učitelj, vemo, da si resnicoljuben in se ne oziraš na nikogar, ker ne gledaš na osebo, temveč v resnici učiš Božjo pot." Zdi se, da verski voditelji vedo, kdo je Jezus, in kakšna je avtoriteta njegovega nauka. Vendar pa niso pripravljeni slediti Jezusu in postati del njegovega kraljestva. Člane razreda vprašaj, kako so lahko voditelji prepoznali Jezusovo avtoriteto in ga hkrati še vedno zavračali. Kako se isto priznavanje in zavračanje Jezusa ponavlja v sodobnem času?

10. ZADNJI DNEVI

Ključno besedilo: Mr 1,14.27; Mr 13,2

Splošni pregled

Marko 13 vsebuje Jezusov pogled na eshatologijo ali dogodke zadnjih dni. Njegovo razpravo odpre vprašanje, ki so ga postavili učenci v odgovor na Jezusovo izjavo o uničenju jeruzalemskega templja, dogodku, ki so ga povezovali s koncem sveta: "Povej nam, kdaj bo to in kakšno bo znamenje, ko se bo vse to bližalo koncu." (Mr 13,4)

Glavna tema tega tedna je eshatološko gradivo iz Mr 13. Skušali bomo opredeliti ali raziskali naslednje:

1. Kaj je eshatologija in jo na kratko opredelili.
2. Eshatologija v Mr 13 ali analiza njenega notranjega konteksta in pogled Ellen G. White na to temo.

Razlaga

Kaj je eshatologija

Eerdmansov slovar Svetega pisma navaja, da "eshatologija (iz gr. *éschatos*, 'zadnji') zadeva pričakovanja konca, bodisi konca zgodovine, sveta ali sedanje dobe." (John T. Carroll, "Eschatology", Eerdmans Dictionary of the Bible (Grand Rapids, MI: William B. Eerdmans, 2000), str. 420.)

Osnovni element svetopisemske eshatologije je, da predvideva prihodnjo izpolnitev. Natančneje, obstaja izjava, ki napoveduje, in njena poznejša izpolnitev. Pomembno je poudariti, da svetopisemska izraza "čas konca" ali "izpolnitev časa" nista povezana le s *parousio* ali Jezusovim drugim prihodom in koncem sveta. Eshatologija vključuje tudi izpolnitev napovedi o "koncu" neke dobe ali začetku nove. Tako je v Mr 1,15, kjer Jezus sam oznani, da se je "čas dopolnil". Nobenega dvoma ni, da je izpolnitev, na katero se tu misli, povezana s prerokovanjem o 70 tednih. Drug primer eshatološke izpolnitve je primer gnusobe opustošenja v Dan 9, ki se nanaša na uničenje Jeruzalema, kot bomo preučevali. Eshatologija Mr 13 vključuje razpravo o obeh teh napovednih prerokovanjih – o 70 tednih in gnusobi opustošenja – in njunih prihodnjih izpolnitvah.

Eshatologija v Mr 13

Morda bi nam pomagalo, če preden analiziramo izbrane elemente eshatologije v Mr 13, razmislili o tem, da je eshatologija v veliki meri enaka pričakovani zgodovini. To pomeni, da je eshatologija pravzaprav obljuba zgodovine, preden se ta zgodi.

Začnimo z razmislekom o temeljnem vprašanju: Zakaj imamo v svetopisemski literaturi žanr eshatologije? Morda zato ker je cilj svetopisemske eshatologije pokazati, da ima Gospod nadzor nad zgodovino, da vse teče v skladu z njegovimi načrti. Ima pa eshatologija še dodaten namen: ozaveščati Božje ljudstvo o izpolnjevanju Božjih prerokovanj, vključno s tistimi, ki so povezane s *parousio*. Na tako obveščene bo pričakovani dogodek vplival pozitivno. Zato lahko rečemo, da je eshatologija evangelij ali "dobra novica" o jutrišnjem dnevu.

Če danes vem, da me bo naslednji mesec obiskal dober prijatelj, bom to informacijo izkoristil za to, da poskrbim za zaloge, da sebe in svojo hišo pripravim na čim boljši sprejem tega gosta.

Enako se moramo pripraviti na Jezusov prihod.

Opazimo tudi, da je v Markovi eshatologiji poudarjena zamisel o budnosti. Naslednje vrstice razkrivajo to temo: Me 13,9.23.28.33.35 in 37. Na kratko bi lahko rekli, da je eshatologija podana s praktičnim namenom, da bi nam pomagala ostati budni!

Prva razprava o eshatologiji v Markovem evangeliju se nanaša na novico o uničenju Jeruzalema in templja. Ta prihodnji dogodek kot tak pomeni uresničitev gnusobe opustošenja, napovedane v Dan 9. Jezusova eshatologija je torej zakoreninjena v svetopisemskih prerokovanjih. V Marku Jezus ne napoveduje nujno novega dogodka, temveč govori o izpolnitvi določenega časa. V Jezusovi razlagi ni natančnega datuma, kdaj ali kaj se bo zgodilo, so pa znamenja. Tako se gnusoba opustošenja, o kateri govori Mr 13,14, uresniči v uničenju Jeruzalema in njegovega templja (Mr 13,2). Jožef Flavij, judovski zgodovinar, prav tako pa tudi Ellen G. White opisujeta nesrečne zadnje dni templja in mesta.

»Tit se je umaknil v Antonijev stolp in sklenil, da bo naslednji dan zgodaj zjutraj z vso vojsko vdrl v tempelj in se utaboril okoli svete hiše. Kar zadeva to hišo, pa jo je Bog gotovo že zdavnaj obsodil na ogenj; zdaj je po revoluciji vekov prišel ta usodni dan; bil je deseti dan meseca Lous [Ab], na katerega jo je prej požgal babilonski kralj; čeprav so ti plameni vstali izmed samih Judov in so jih povzročili oni; kajti ob Titovem umiku so uporniki nekaj časa mirovali, potem pa so spet napadli Rimljane, ko so se tisti, ki so varovali sveto hišo, spopadli s tistimi, ki so gasili ogenj, ki je gorel na notranjem [dvorišču] templja; vendar so ti Rimljani Jude pognali v beg in prišli vse do same svete hiše ... Okoli oltarja so ležala trupla, naložena eno na drugo, po stopnicah, ki vodijo do oltarja, pa je tekla velika količina njihove krvi, padala pa so tudi trupla, ki so bila ubita zgoraj [na oltarju]." (Josephus, The New Complete Works of Josephus, knjiga 6, prev. William Whiston; Grand Rapids, MI: Kregel Publications, 1999, str. 896.)

"Po razdejanju templja je vse mesto kmalu padlo v roke Rimljanom. Judovski voditelji so zapustili svoje nepremagljive stolpe in Tit jih je našel prazne. Osupel je strmел vanje in izjavil, da mu jih je Bog dal v roke; nobeni stroji, četudi še tako močni, ne bi mogli obvladati teh velikanskih trdnjaviških zidov. Mesto in tempelj so zrušili do temeljev in zemlja, na kateri je stala sveta hiša, se je "oralala kakor njiva". (Jer 26,18.) Med obleganjem in klanjem je padlo več kakor milijon ljudi; preživele so odpeljali kot ujetnike, nekatere so prodali kot sužnje, nekatere odvlekli v Rim kot okras zmagovalčeve zmage, nekatere vrgli zverem v amfiteatrih, nekateri pa so se razkropili kot brezdomci po vsem svetu." (Veliki boj, str. 14)

Ljubljeno mesto je bilo v ruševinah. Vendar pa se je treba zavedati, da so nekateri dogodki, ki so ljudem pomagali, da so zbežali iz mesta in tako ohranili svoja življenja, naznanjali bližajoče se uničenje. Med temi znamenji so bili lažni nauki. Jezus je opozoril: "Veliko jih bo prišlo v mojem imenu. Govorili bodo: »Jaz sem« in bodo mnoge zavedli" (Mr 13,6); prišlo bo do družbenih in političnih pretresov, vojn in lakote (Mr 13,7.8) ter preganjanja (Mr 13,9.11-13). Preden nastopi "veliki dan", Jezus poudari, da "najprej pa se mora oznaniti evangelij vsem narodom" (Mr 13,10). Nobenega dvoma ni, da so si tisti, ki so upoštevali znamenja, rešili življenje pred prihajajočim uničenjem. Ellen White je zapisala: "Noben kristjan ni umrl med razdejanjem Jeruzalema. Kristus je svoje učence posvaril in vsi, ki so verjeli njegovim besedam, so čakali na obljubljeni znak." (Veliki spopad, str. 10)

Izpolnitev prerokovanja več sto let po preroku Danielu

"Judje so zavrnili prošnje Božjega Sina, zato so se zdaj zaradi svarila in prošnje še trdneje odločili, da se bodo upirali do zadnjega. Tit si je zaman prizadeval rešiti tempelj. Nekdo večji od njega je napovedal, da ne bo ostal kamen na kamnu." (Veliki spopad, str. 12)

Čeprav se je eshatologija iz Mr 13 o gnusobi opustošenja delno uresničila ob uničenju Jeruzalema s Titovimi silami leta 70 po Kr., Marko v 13. poglavju prikazuje dodatno uresničitev, ki je zelo pomembna. Kot zanimivost naj na začetku naše razprave pripomnimo, da je treba

nekatero eshatološke napovedi preučevati s širšo perspektivo v mislih. To pomeni, da bi morali razmisliti o načinih, kako nam lahko eshatološki objektiv pomaga pri popolnejšem razumevanju napovedanega dogodka. V tem smislu prerokovanje o gnusobi opustošenja po obsegu presega uničenje Jeruzalema, hkrati pa napoveduje uničenje našega planeta ob samem času konca. Ellen G. White ta prihodnji dogodek opisuje kot drugo izpolnitev prerokovanja: "Zveličarjevo prerokovanje o obsodbah, ki so se zgrnile nad Jeruzalem, se mora *še enkrat izpolniti*, česar pa je bilo prvo uresničenje samo nejasna senca. V usodi izvoljenega mesta lahko vidimo obsodbo sveta, ki je zavrgel Božjo milost in poteptal njegove zapovedi. Temna so poročila o človeški bedi, ki ji je bil priča svet v svoji dolgi zgodovini hudodelstva." (Veliki boj, str. 15, poudarek dodan) Prav tako dodaja: "Kristus je videl v Jeruzalemu simbol človeške zakrknjenosti v neveri in uporništvu, ki se naglo približuje Božji povračilni sodbi." (Veliki boj, str. 4)

Najdemo lahko besedilne dokaze, ki podpirajo prerokovanje o gnusobi opustošenja, s čimer potrjujejo drugo izpolnitev, kot je zatrdil Jezus v Mr 13,24 z besedami "[t]oda v tistih dneh, po tisti stiski". Božji otroci bodo v tem času rešeni, tako kot so bili njegovi sledilci rešeni pred uničenjem Jeruzalema. Če citiramo pero navdiha: "Ko je svaril učence pred uničenjem Jeruzalema, jim je dal znamenje bližajoče se pogube, da bi lahko pobegnili. Tako je posvaril svet tudi pred dnevom končnega uničenja in jim dal znamenja njegovega bližanja, da bi lahko prihajajoči jezi ubežali vsi, ki želijo." (Veliki boj, str. 15)

Marko 13 konča s svarilom, ki vsebuje tudi spodbudo: "Kar pravim vam, pravim vsem: Bodite budni!" (Mr 13,37)

Uporaba

Razred prosite, naj razmisli o naslednjem vprašanju: Koliko se njihova skupnost zaveda dejstva, da se bodo dogodki iz Markovega evangelija¹³ o uničenju tega sveta kmalu uresničili?

V luči te razprave premislite, kaj je pred več kot sto leti izjavila Ellen G. White: »Svet ni nič bolj pripravljen sprejeti sporočila za današnji čas, kakor so bili Judje za sprejem Zveličarjevega svarila glede uničenja Jeruzalema. Božji dan bo doletel brezbožne nepripravljene, ne glede na to, kdaj bo prišel. Življenje bo teklo v nespremenjenem toku; ljudje se bodo ukvarjali z uživanjem, delom, trgovino, služenjem denarja; vaški voditelji bodo poviševali posvetni napredek in prosveto, ljudje bodo zazibani v lažno varnost - in tedaj bo nepričakovano prišla poguba na brezskrbne in brezbožne, kakor se polnočni tat prikrade v nezavarovano prebivališče, "in ušli ne bodo". (Veliki boj, str. 16)

11. JEZUSA PRIMEJO IN MU SODIJO

Ključno besedilo: Mr 14

Splošni pregled

V Mr 14 beremo o zaroti, katere namen je bil ubiti Jezusa. Marko nam izrecno pove, da se je zarota že nekaj časa pripravljala, saj so "[v]éliki duhovniki in pismouki ... iskali način, kako bi ga z zvijačo prijeli in usmrtili" (Mr 14,1). Tako začne želja Jezusovih sovražnikov, da bi ga usmrtili, dobivati zlovešče obrise.

Mr 14 opiše dogodke Jezusove izdaje in njegove obsodbe s strani verskih voditeljev.

Proučevanje tega tedna analizira tri pomembne dogodke v zadnjih dneh Jezusovega življenja:

1. Jezusovo pomaziljenje z dragim parfomom.
2. Peter zapusti Jezusa.
3. Jezusovo trpljenje kot neposredna izpolnitev prerokovanja.

Razlaga

Trije odnosi do Odrešenika

Mr14,1-11 je prvi del poglavja. V tem delu Marko predstavi dva prizora s tremi glavnimi liki ali skupinami likov: (1) duhovniki in pismouki, (2) neznano žensko ter (3) učenci in Judom Iškarjotom. Prva skupina je pripravljena plačati precejšnjo vsoto denarja, da bi Jezusa usmrtili, kot je razkrito v Mr 14,1.11. Njihova pripravljenost je dokaz, kako pokvarjeni so postali voditelji templja in njegovih služb. Jezus je imel prav, ko jim je rekel: "... vi pa ste iz nje (templja) naredili razbojniško jamo." (Mr 11,17) Tako brezupno so ga za vsako ceno želeli usmrtiti, da so za doseg svojih ciljev financirali enega od članov njegovega ožjega kroga. Zdi se, da besedilo tudi nakazuje, da so verski voditelji plačali ljudem, da so Jezusa prijeli: "... množica ljudi z meči in koli. Poslali so jih véliki duhovniki, pismouki in starešine." (Mr 14,43) Možno je tudi, da so verski voditelji stali za ljudstvom, ki je "po krivem pričalo, toda njihova pričevanja se niso ujemala" (Mr 14,56). V luči teh domnev je zanimivo razmišljati, koliko denarja so duhovniki in drugi izraelski voditelji porabili, da bi zagotovili Mesijevo smrt.

Drugi lik je neznana ženska, ki je bila pripravljena za Jezusa porabiti obilico svojega kapitala. Kupila je izredno drag parfom, da bo pomazilila Jezusovo glavo in noge. Učenci so ocenili, da je bil parfom vreden veliko denarja, več kot 300 denarijev (Mr14,5). Denarij je bila osnovna rimska valuta: "Zdi se, da je bil enak celodnevni plači povprečnega delavca (Mt 20,1-16)." (Lee Martin McDonald, "Money in the New Testament Era", v: The World of the New Testament: V: Cultural, Social, and Historical Contexts, eds. Joel B. Green in Lee Martin McDonald; Grand Rapids, MI: Baker Academic, 2013) str. 573.) Na podlagi teh podatkov lahko sklepamo, da je ženska porabila znesek, ki ustreza plači za skoraj enoletno delo. Morda je denar privarčevala z večletnim trdim delom. V vsakem primeru je šlo za veliko denarja. Žena je želela pokazati svojo hvaležnost Jezusu, to pa jo je veliko stalo in je za to morala tudi precej žrtvovati. Jezus je v zameno zelo nagradil njen dar, ki je pokazal, kako globoko ga je cenila. Marko 14,9 zapiše: "Kjer koli po svetu bo oznanjen evangelij, bodo pripovedovali tudi to, kar je ona storila, njej v spomin."

Liki v tretjem prizoru so, kot smo že omenili, učenci in Juda. V nasprotju z neimenovano žensko so menili, da je parfom predrag, da bi ga zapravili za Jezusa. Pravijo, da "bi ga lahko prodali za več kot tristo denarijev in denar dali ubogim. In jezili so se nanjo" (Mr14,5). Čeprav denar sploh ni bil njihov, so kljub temu obtoževali in diskreditirali žensko, ker je bila radodarna

do Jezusa.

Juda je bil pripravljen prejeti denar za to, da bi Jezusa izročil tistim, ki so načrtovali njegovo smrt. Marko ne navaja podrobnosti o pogajanjih za ceno za Jezusovo smrt. Vse, kar vemo o pogajanjih, izvemo iz Matejevega evangelija. Po Mateju je Juda vprašal duhovnike: "Kaj mi hočete dati in vam ga izročim?" Ti pa so mu plačali trideset srebrnikov." (Mt 26,15) 30 srebrnikov, znesek, ki ga prevajamo tudi kot 30 srebrnih šeklov, izhaja iz grške besede *triakonta argyria*. Vsaka od teh *argyrij* je enakovredna približno štirim drahmam. Drahma je "osnovni grški kovanec, ki je bil po vrednosti enakovreden rimskemu denariju. Verjetno je bil to kovanec, v katerem je Juda prejel svojih 'trideset srebrnikov' ali 120 denarjev (Mt 26,15)." (McDonald, Svet Nove zaveze: M. Donald, Cultural, Social, and Historical Contexts, str. 573, 574.)

Znesek, ki so ga plačali duhovniki in ga je sprejel Juda, je bil nižji od zneska, ki ga je ženska plačala za parfum. Skratka, osamljena ženska je plačala približno 300 denarijev, da je Jezusa v spomin pomazilila s parfumom, medtem ko je Juda sprejel le 120 denarjev, da ga je izdal. To neskladje je zelo zgovorno. Kaže, kako malo so Juda in učenci, ki so simpatizirali z njegovim pogledom, cenili svojega Učitelja.

Vihravi Peter: blizu in daleč od Jezusa

Zadnji lik v obravnavanih prizorih v Mr 14 je Peter. Peter ima v zadnjih poglavjih aktivno vlogo. Bil je med tistimi, ki so bili zadolženi za pripravo pashe (Mr 14,12.13; primerjaj z Lk 22,8). Ko je Jezus kasneje napovedal, kako ga bodo učenci ob aretaciji zapustili, je "[o]n še bolj vneto govoril: Tudi če bi bilo treba umreti s teboj, te nikakor ne bom zatajil" (Mr 14,31; primerjaj z Mr 14,29).

Peter ni mogel izpolniti Jezusove prošnje, naj bedijo in molijo (Mr 14,38). Pozneje je posredoval v Jezusovem imenu in nasilno odsekal desno uho služabniku velikega duhovnika (Jn 18,10; primerjaj z Mr 14,47).

Še en prizor, v katerem se pojavi Peter, je epizoda, ko Jezusa pripeljejo k velikemu duhovniku. Peter je hodil za Jezusom od daleč (Mr 14,54). Pozneje se z njim soočijo ljudje, ki ga izpostavijo kot enega od Jezusovih sledilcev. V odgovor svojim obtoževalcem je "se je začel zaklinjati in prisegati: 'Ne poznam tega človeka, o katerem govorite.'" (Mr 14,71)

Poglavje pa se konča s Petrom, ki izbruhne v jok grenkega kesanja. Prikaz Petra v teh šestih prizorih je podoba izkušnje mnogih Jezusovih sledilcev v današnjem času. V nekem trenutku smo lahko bleščeči vitezi za Jezusa, v naslednjem pa omahujemo in postanemo nepričakovani zlobnež, ki ga izda. Da bi se izognili takemu nestabilnemu značaju, nam Jezus svetuje: "Bdite in molite, da ne pridete v skušnjavo." (Mr 14,38) Petrova zgodba se ne konča s porazom. Pod vodstvom Svetega Duha je postal steber krščanske skupnosti.

Jezus in izpolnitev prerokovanja

Nazadnje naj poudarimo Jezusovo agonijo v prizorih iz Mr 14. Kako boleče je moralo biti za Jezusa, da njegovi lastni učenci, njegovi najtesnejši sodelavci, niso razumeli njegovega poslanstva. Ob pogledu na njegovo maziljenje, ki ga je opravila ženska, so se učenci prepirali o potratu denarja, ki ga je povzročila, ko mu je na glavo izlila drag parfum. Kako boleče je moralo biti za Jezusa, da ga bosta dva od učencev izdala, drugi pa ga bodo zapustili. Kako zelo ga je moralo boleti, ko je bil priča temu, da so verski voditelji in učitelji njegovega lastnega ljudstva poskušali ubiti Njega, razglašenega Mesijo. Jezus je živel na tej zemlji kot človek. V teh travmatičnih okoliščinah je občutil vso žalost, ki jo lahko prenese človeško srce. "Rekel jim je [svojim sledilcem]: 'Moja duša je žalostna do smrti.'" (Mr 14,34) Vendar ga nič in nihče ni mogel odvrniti od njegove izbrane poti: poti smrti.

Jezus jasno razume svojo usodo. Ve, zakaj gre po svoji izbrani poti in kam bo vodila. Rekel

je: "Sin človekov sicer odhaja, kakor je pisano o njem." (Mr 14,21) Zaveda se, da je vse, kar se mu dogaja ali kar se dogaja proti njemu, del božanskega načrta. Zaveda se, da se to dogaja, da "se izpolnijo Pisma" (Mr14,49). Zato je Jezus, ko ga je Peter poskušal prepričati, naj se odpove Božji volji zanj v načrtu odrešenja, jasno videl, da iz njega govori Satan, kakor je nekoč Evi govoril iz kače. Jezus je prišel na svet, da bi dal svoje življenje v odkupnino za človeštvo. Zato je Sveto pismo napovedalo, da bo "maziljenec pokončan in nič ne bo imel" (Dan 9,26) ali, dobesedno, "ne bo imel nikogar". Ta strašna usoda se je tudi zgodila.

Uporaba

V razredu se pogovorite o naslednjem vprašanju: Zakaj so učenci imeli parfum, ki je bil izlit na Jezusovo glavo, za potrato? V luči te razprave učence prosite, naj razmislijo o naslednjem.

"Ogorčene besede: 'Čemu ta potrata?' (Mat 26,8.) so živo predočile Kristusu največjo daritev, ki naj bi bila kdaj darovana, namreč darovanje samega sebe v spravo za izgubljeni svet. Gospod je bil tako radodaren do človeške družine, da se ne bo moglo reči, da bi lahko naredil še več. Z Jezusovo daritvijo je Bog daroval celotna nebesa. S človeškega stališča je taka daritev objestna potrata. Za človeško presojanje je ves načrt zveličanja zapravljanje milosti in sredstev. Povsod se srečujemo s samoodpovedjo in z iskreno daritvijo. Nebeška vojska lahko upravičeno z osuplostjo opazuje ljudi, ki nočejo, da bi jih v Kristusu izražena brezmejna ljubezen povzdignila in obogatila. Zares lahko vzklikajo: Čemu ta potrata?" (Hrepenenje vekov, str. 416)

Ste razmišljali o razlogu, zakaj je Juda izdal Jezusa? Preden odgovorite, preberite spodnje besedilo.

"Judež je razmišljal takole: če Jezus mora biti križan, potem se to mora zgoditi. Če bo torej izdal Zveličarja, se ne bo nič spremenilo. Če Jezusu ni treba umreti, bo vsaj prisiljen, da se bo rešil. Vsekakor pa bo Judež imel korist od svoje izdaje. Računal je, da je naredil dobro kupčijo z Gospodovo izdajo." (Hrepenenje vekov, str. 539)

12. JEZUSU SODIJO IN GA KRIŽAJO

Ključno besedilo: Mr 15,26.32.43

Splošni pregled

Marko 15 predstavi tri ključne prizore, povezane z Jezusovim sojenjem, križanjem in vstajenjem. Ti dogodki nam omogočajo vpogled v naravo Božjega kraljestva. Marko najprej preuči vlogo, ki jo odigra Veliki zbor v Jezusovi obsodbi. V tem dogodku so duhovniki in drugi judovski voditelji prikazani kot nasprotniki. (Zgodovinarji Jezusovega časa so to, kar Sveto pismo opisuje kot svet, poistovetili z Velikim zborom.) Nato Marko v svoji pripovedi veliko prostora nameni opisu vloge Poncija Pilata pri Jezusovi obsodbi in sojenju. Nazadnje Marko opiše dejanja Jožefa iz Arimateje, ki položi Jezusa v grob, ki ga je kupil zase.

Proučevanje tega tedna je razdeljeno v tri dele:

1. *Veliki zbor in obsodba Jezusa.* V tem poglavju obravnavamo odnos sveta in velikega duhovnika do Jezusa pred njegovim križanjem.
2. *Odobritev rimske oblasti v obsodbi Jezusa.* V tem delu raziščemo vlogo Poncija Pilata v Jezusovem sojenju.
3. *Jožef iz Arimateje in Božje kraljestvo.* Marko na kratko izpostavi delovanje Jožefa iz Arimateje po Jezusovi smrti.

Razlaga

Veliki zbor in duhovniki ga obsodijo

Marko 14 opisuje aktivno vlogo, ki so jo duhovniki in drugi voditelji naroda odigrali pri prijemu Jezusa (Mr 14,1). Ko se Judež pride pogajati o izdajalskem dejanju, "ko so za to slišali, so se razveselili" (Mr 14,11). Duhovniki, pismouki in starešine so skupaj kovali zaroto, da usmrtijo Jezusa. Njihov dogovor je očiten, ko so poslali množico z meči in palicami, da bi Jezusa prijeli (Mr 14,43).

Jezusa privedejo in mu sodijo. Sprva je sojenje potekalo v svetu. Mr 14,53-55 opisuje prizor: "Jezusa so odvedli k velikemu duhovniku. Tam so se zbrali vsi veliki duhovniki, starešine in pismouki. Peter pa je šel od daleč za njim noter do palače velikega duhovnika. Sedel je s služabniki velikega duhovnika in se grel pri ognju. Veliki duhovniki in ves veliki zbor so iskali pričevanje proti Jezusu, da bi ga usmrtili, vendar ga niso mogli najti." Zdi se, da je bil vrhovni duhovnik tisti, ki je vodil svet, pa tudi zasliševanje Jezusa (Mr 14,60.61). Poleg tega je bil ravno veliki duhovnik tisti, ki je članom sveta predstavil argumente za Jezusovo obsodbo. Marko to dejanje opiše z naslednjimi besedami: "Veliki duhovnik ga je znova vprašal: 'Si ti Mesija, Sin Slavljenege?' Jezus mu je odvrnil: 'Jaz sem. In videli boste Sina človekovega sedeti na desnici Moči in priti z oblaki neba.' Tedaj je veliki duhovnik pretrgal svoja oblačila in rekel: 'Kaj potrebujemo še prič? Slišali ste bogokletje. Kaj se vam zdi?' In ti so ga vsi obsodili, da zasluži smrt." (Mr 14,61-64) Tako je bilo Jezusu sojeno in je bil obsojen na smrt prav v tem svetu, med vodilnimi verskimi voditelji naroda.

Pozneje so voditelji tega sveta poskušali zagotoviti pravno potrditev vnaprej dogovorjene obsodbe. V ta namen se zdi, da se je svet na nekem drugem sestanku odločil, da bo Jezusa privedel pred Poncija Pilata kot del strategije za pridobitev obsodbe rimske oblasti. Marko začne 15. poglavje z besedami: "Tako j zjutraj so veliki duhovniki sklicali posvet s starešinami in pismouki, torej ves veliki zbor. Nato so Jezusa zvezali, ga odpeljali in izročili Pilatu." (Mr 15,1)

Sanhedrin je bil "najvišji sodni svet ... judovstva z 71 člani, ki je imel sedež v Jeruzalemu.

Kot organ, ki je sodil Jezusu, je pomemben v pripovedih o pasijonu v evangelijih, v Dejanjih apostolov pa se ponovno pojavi kot sodišče, ki je preiskovalo in preganjalo rastočo krščansko cerkev." (Philip Wesley Comfort in Walter A. Elwell, eds., Tyndale Bible Dictionary; Carol Stream, IL: Tyndale House Publishers, 2001, str. 1165) Četudi je bila regija Judeja pod oblastjo rimske vlade, je bila zaradi nekaterih vprašanj pod jurisdikcijo sveta. "Prokuratorji, kot sta bila Poncij Pilat ali Feliks, so bili pri urejanju številnih upravnih zadev odvisni od judovskih sodišč ali svetov." (Green in McDonald, eds., The World of the New Testament: Cultural, Social, and Historical Context, str. 270) Kot smo že omenili, so v prvem stoletju po Kristusu svet sestavljali duhovniki, farizeji, saduceji, pismouki in starešine (Mr 15,1; Apd 23,1.6). Na zborih je prevladala vloga duhovnikov, zlasti velikega duhovnika.

Sovražnost duhovnikov do Jezusa je razvidna iz njihovega odziva na Jezusovo delovanje, zlasti v Jeruzalemu. Pilat je "vedel ..., da so ga véliki duhovniki izdali iz zavisti." (Mr 15,10) Njihova sovražnost do Jezusa je bila tako očitna, da Marko v naslednji vrstici opiše njihovo zahtevo Pilatu, naj Jezusa obsodi na smrt: "véliki duhovniki pa so nahujskali množico, naj jim rajši izpusti Baraba." (Mr 15,11)

Ko je bil Jezus križan, so se duhovniki (skupaj s pismouki) "med seboj norčevali iz njega in govorili: 'Druge je rešil, samega sebe ne more rešiti! Naj ta Kristus, Izraelov kralj, zdaj stopi s križa, da bomo videli in verjeli!'" (Mr 15,31.32) Kako ironično je, da so duhovniki, ko je Jezus umiral na križu, v svojem nekontroliranem navdušenju izjavili, da je ta na križu Kristus, Izraelov kralj! Čeprav je Jezus v tem poglavju večkrat omenjen kot kralj, je Pilat tisti, ki to izreče najbolj jasno. Toda tudi voditelji izraelskega naroda razglasijo Jezusa za Mesijo in kralja Izraela, čeprav v posmeh. Ne vedo, da bo z Jezusovo smrtjo prenehala potreba po njihovem darovanju žrtev v zemeljskem svetišču. Mr 15,37 pravi: "Jezus pa je zaklical z močnim glasom in izdihnil", v naslednji vrstici pa evangelij zapiše, "in zagrinjalo v templju se je pretrgalo na dvoje od vrha do tal" (Mr 15,38).

Tempelj je bil zdaj odprt. Zato ni bilo več smiselno nadaljevati z darovanjem živalskih žrtev, saj je bilo Božje Jagnje že zaklano. Vsak, ki je sprejel Jezusovo žrtev, je lahko postal del njegovega kraljestva. Meje kraljestva so se razširile in povabilo, da se mu pridružijo, se je razširilo na vse narode.

S sojenjem Jezusu zagotovljena odobritev Rima

Mesto Jeruzalem, v katerem se je odvijalo Jezusovo sojenje in križanje, je spadalo v regijo Judeja. Pred leti je Herod Veliki nadzoroval to območje, vključno z Galilejo. V Jeruzalemu je zgradil palačo. V Jezusovem času je bila Judejska regija pod neposrednim nadzorom in kontrolo Rimskega cesarstva. Zato je veljala za rimsko provinco z guvernerjem, ki ga je določil Rim. V tem določenem obdobju Jezusovega življenja je bil rimski guverner Poncij Pilat.

Zato so duhovniki Jezusa pripeljali k Pilatu, da bi dosegli uradno obsodbo na smrt. Markov evangelij kaže, da je Pilatovo ravnanje na koncu narekovala njegova želja, da bi ustregel krvoločni množici. Med Jezusovim sojenjem Pilat niha med prepričanji svoje vesti in moralno šibkostjo. Bori se, ali naj Jezusa osvobodi, čeprav ne najde nobenega razloga, da bi ga obsodil. Marko opisuje Pilatovo dilemo v Mr 15,12-15. Po zaslišanju Jezusa Pilat ne najde nobenega razloga, da bi ga obsodil. Zato vpraša duhovnike: "Kaj torej hočete, da storim z njim, ki ga imenujete judovski kralj?" (Mr 15,12) Nato v Mr 15,14, ko duhovniki zakričijo: "Križaj ga!", Pilat odgovori: "Kaj hudega je storil?" In končno, v Mr 15,15 nam Marko omogoči vpogled v srce rimskega prefekta in razlog, ki ga je spodbudil, da je Jezusa obsodil na smrt s križanjem. "Pilat je hotel množici ustreči in jim je izpustil Baraba, Jezusa pa dal bičati in ga izročil, da bi bil križan." (Mr 15,15)

Ironično je, da je prav Pilat in ne judovski voditelji, tisti, ki večkrat omeni Božje kraljestvo v svoji prepoznavi Jezusa kot judovskega kralja. Jezus je svojemu narodu prinesel možnost

Božjega kraljestva, vendar so voditelji naroda to povabilo zavrnilo. Posvetni guverner je Jezusa priznal za kralja, Jezus pa je dovolil, da ga tako imenujejo. S Pilatovega vidika je Jezus umrl kot "judovski kralj". Po Janezovem evangeliju je "Pilat je napravil tudi napis in ga postavil na križ. Napisano pa je bilo: 'Jezus Nazarečan, judovski kralj.'" (Jn 19,19)

Naj bo jasno, da Pilat v imenovanju Jezusa za judovskega kralja ne prepozna duhovne razsežnosti Božjega kraljestva. Pilat je rekel Jezusu: "Z mano ne govoriš? Ne veš, da imam oblast, da te oprostim, in oblast, da te križam?" (Jn 19,10) Jezus je Pilatu takoj postavil stvari v ustrezno vesoljno perspektivo. "Jezus mu je odgovoril: "Nobene oblasti bi ne imel nad menoj, če bi ti ne bilo dano od zgoraj. Zato ima večji greh tisti, ki me je tebi izročil." (Jn 19,11) Z drugimi besedami je Jezus Pilatu rekel: *Nisem samo judovski kralj, ampak sem tudi nad vsemi oblastmi in kraljestvi na zemlji, vključno s tvojim.* Pomen teh naelektrenih besed je Pilata tako razžalostil, da si je "prizadeval, da bi ga oprostil" (Jn 19,12). A je Pilatovo razumevanje Božjega kraljestva omejevalo njegov pogled, da ni kralja, višjega od cesarja (glej Jn 19,12.15), kar je bil seveda naziv za rimskega cesarja.

Ellen G. White piše, zakaj je Pilat dovolil, da Jezusa križajo. "Pilat je popustil zahtevam drhali. Jezusa je raje izročil smrti na križu, kakor pa da bi se spravil v nevarnost, da izgubi svoj položaj. Vendar pa je kljub varnostnim ukrepom pozneje nadenj le prišla nesreča, ki se je je bal. Odvzeta sta mu bila čast in visok položaj. Kmalu po Jezusovem križanju je končal svoje življenje, ker ga je mučila slaba vest in se je čutil ponižan zaradi užaljenega ponosa." (Hrepenenje vekov, str. 556)

Jožef in Božje kraljestvo

Čeprav verski voditelji niso prepoznali Jezusove avtoritete ali njegovega kraljestva in čeprav je bil Pilatov pogled na Jezusova kot kralja omejen z njegovim lastnim poganskim pogledom na svet, je bil nekdo, ki je verjel v kraljestvo, o katerem je govoril Jezus, in ga sprejel: Jožef iz Arimateje, ugledni član Velikega zbora. Markov evangelij pravi, da "je tudi sam pričakoval Božje kraljestvo, pogumno stopil k Pilatu in prosil za Jezusovo telo." (Mr 15,43) Jezusovo oznanilo je močno vplivalo na življenje tega vodilnega člana izraelske družbe. Jezusova dela so začela rojevati prve sadove. Poglavlje se zaključi z dejanji tega judovskega voditelja, človeka, ki je v Jezusu našel kralja svojega življenja in vsega svojega imetja. Jožef iz Arimateje je prevzel vso odgovornost in stroške za Jezusov pokop. Ko je bila večina učencev daleč proč in je narod zavrnil kraljestvo, se je našel en človek, Jožef iz Arimateje, ki je spoznal, da se je "čas se je dopolnil in približalo se je Božje kraljestvo" (Mr 1,15).

Uporaba

Pilat se je skoraj prepričal, da bi Jezusa oprostil obsodbe na križanje. Vendar je ljudstvo kričalo: "Če tega oprostiš, nisi cesarjev prijatelj." (Jn 19,12) Razred vprašaj: Katera načela in/ali dejavniki danes oblikujejo in motivirajo naše misli in odločitve v življenju?

13. VSTALI GOSPOD

Ključno besedilo: Mr 16,14-16

Splošni pregled

Marko 15 na koncu izpostavi prispevek uglednega člana izraelske družbe, ki je ob Jezusovi smrti dal svoje življenje in sredstva na razpolago Božjemu kraljestvu. Tudi Jezusove sledilke izrazijo pripravljenost sodelovati pri pogrebnem obredu svojega Odrešenika. Vprašanje je torej, kje so učenci. Kako so se odzvali na Jezusovo smrt? In kako so se odzvali na novico o njegovem vstajenju? Marko jim nameni posebno pozornost, ko zaključuje svoj evangelij. Vključi tudi posebna navodila, ki jim jih je Jezus dal v svojem naročilu, naj oznanijo evangelij po vsem svetu.

Teme za ta teden vključujejo razpravo o izkušnjah učencev pri verovanju v Jezusa Kristusa kot vstalega Gospoda. Naše proučevanje bo razdeljeno na dva dela:

1. Pomen in vpliv verovanja. V tem poglavju obravnavamo nepripravljenost učencev, da bi verjeli v Jezusovo vstajenje, in kako na koncu Jezus razoroži njihove dvome in okrepi njihovo vero.

2. "Pojdite po vsem svetu." Ta del vključuje Jezusovo veliko naročilo učencem ter obseg njihovega poslanstva in cilj evangelija.

Razlaga

Pomen in vpliv verovanja

Jezusova smrt je bila za njegove sledilce uničujoča. Čeprav so jo napovedala prerokovanja in čeprav jih je Jezus pred smrtjo opozoril na preizkušnje, s katerimi se bo soočil, učenci zaradi svojih predsodkov o Mesiju niso mogli razumeti celotnega pomena Jezusovih besed, zato so bili na vpliv in pomen Jezusove smrti nepripravljeni.

Učenci so takoj po križanju pokazali, da še vedno ne razumejo božanskega načrta ali pa so vsaj pozabili na Jezusove besede, ki bi jim bile v tolažbo v njihovi žalosti. Tako Marko pravi, da so po Jezusovi smrti "žalovali ter jokali" (Mr 16,10). Upravičeno se lahko sprašujemo, ali so Jezusovi učenci in bližnji prijatelji sploh razumeli namen njegove smrti. Ker najverjetneje niso imeli jasne predstave o njenem namenu, tudi si ni težko predstavljati njihovega odpora do verovanja, da je Jezus vstal od mrtvih. Ta zadnja točka je poudarjena v prvem delu Mr 16, ki je osrednja tema naše zadnje lekcije.

Najprej v Mr 16,6-8 angeli ženskam objavijo, da je Jezus vstal. Poleg tega jih spodbudijo, naj tudi one oznanijo to veselo novico. Vendar "nikomur niso nič povedale, kajti bale so se" (Mr 16,8). Ali menite, da so se ženske morda bale verjeti presenetljivi napovedi svojih angelskih obiskovalcev?

V drugem prizoru se Mariji Magdaleni prikaže Jezus sam, nakar "je in to sporočila tistim, ki so bili prej z njim in so žalovali ter jokali. Ko so slišali, da živi in da ga je ona videla, niso verjeli" (Mr 16,10.11). Marija je prenesla sporočilo, a njeni poslušalci niso bili pripravljeni verjeti veseli novici.

Tretji prizor prikazuje vztrajno nevero med učenci. Marko ta prizor opisuje na naslednji način: "Nato se je v drugi obliki prikazal dvema izmed njih med potjo, ko sta šla na deželo. Tudi ta dva sta odšla in to sporočila drugim, pa tudi njima niso verjeli." (Mr 16,12.13)

Zanimivo je, da Jezus ni uporabil nekoga iz svojega ožjega kroga, da bi oznanil novico o

njegovem vstajenju. Novico jim je sporočil prek ženske in dveh drugih, ki nista bila del njegovih enajstih izbranih učencev.

V četrtem prizoru se Jezus sam prikaže učencem. "Še pozneje se je prikazal enajsterim, ko so bili pri mizi. Grajal je njihovo nevero in trdosrčnost, ker niso verjeli tistim, ki so ga videli obujenega." (Mr 16,14)

Zakaj učenci niso bili pripravljeni verjeti? Učenci so imeli tako kot mnogi v Izraelu zmotno predstavo o Božjem kraljestvu. Luka nam z njihovimi lastnimi besedami jasno zapiše naravo tega napačnega pojmovanja: "Mi pa smo upali, da je on tisti, ki bo odkupil Izrael. Vrh vsega pa je danes že tretji dan, odkar se je to zgodilo." (Lk 24,21) Kaj učenci mislijo z besedami "odkupil Izrael"? Grška beseda za "odkupiti" je *lytroō*, katere osnovni pomen je "osvoboditi iz utesnjujočega položaja" (Danker idr., *A Greek-English Lexicon of the New Testament and Other Early Christian Literature*, str. 606). Za učence je torej Jezusova smrt pomenila smrt njihovih zemeljskih teženj, saj so odrešenje pojmovali v smislu osvoboditve izpod rimskega jarma.

Kot smo videli na začetku četrtega, Marko svoj evangelij začne z izjavo, da se je "čas dopolnil in se je približalo Božje kraljestvo", zato se morajo ljudje spreobrniti in verovati v evangelij (Mr 1,15). Na žalost so imeli ljudje ob koncu Markovega evangeljskega poročila (Mr 16) še vedno neverna srca. Ti ljudje niso bili ne duhovniki ne izraelski voditelji ne rimski guverner. Bili so Jezusovi učenci.

Zanimivo je, da je tudi Luka zapisal prizor z dvema učencema, o katerih govori Mr 16. V Lukovem zapisu ta dva sprva ne verjameta novici o Jezusovem vstajenju. V Markovem evangeliju pa sta učenca predstavljena med tistimi, ki verjamejo v vstalega Jezusa. Kako se je zgodil ta prehod od nevere k veri? Kaj je storil Jezus, da jima je pomagal? Luka v svojem poročilu doda nekaj, česar Marko v svoje poročilo ni vključil. Jezus učencema očita nevero in trdoto srca (Mr 16,14; primerjaj z Lk 24,25), a takoj po graji ju razsvetli z retoričnim vprašanjem: "'Mar ni bilo potrebno, da je Mesija to pretrpel in šel v svojo slavo?' Tedaj je začel z Mojzesom in vsemi preroki ter jima razlagal, kar je napisano o njem v vseh Pismih." (Lk 24,26.27) Kako intenzivnega preučevanja Svetega pisma so morali biti deležni učenci tisti dan! Od 1. Mojzesove knjige do zadnje knjige hebrejskega Svetega pisma, skozi celotno hebrejsko Sveto pismo, je Jezus svojima učencema razlagal mesijanska prerokovanja.

Ellen G. White podrobneje opiše navodila, ki jih je Jezus pozneje dal svojim sledilcem pred vnebohodom.

»Preden je Kristus zapustil učence, jim je jasno prikazal naravo svojega kraljestva. Spomnil jih je na to, kar jim je o tem govoril poprej. Pojasnil jim je, da ni imel namena ustanoviti na tem svetu minljivega kraljestva, temveč duhovno. Tudi ni želel vladati kot pozemski kralj na Davidovem prestolu. Znova jim je odprl Pisma in pokazal, da je bilo vse, kar je pretrpel, določeno na posvetu med njim in Očetom. Vse pa so napovedali s Svetim Duhom navdihnjeni ljudje. Rekel je: Vidite, da se je zgodilo vse to, kar sem vam povedal o tem, da me bodo zavrgli kot Mesija. Prav tako se je uresničilo vse, kar sem vam povedal o svojem ponižanju, ki sem ga moral pretrpeti, in o smrti, ki sem jo prestal. Tretji dan pa sem vstal. Še naprej marljivo preiskujte Pisma, pa boste spoznali, da so se uresničile vse preroške podrobnosti o meni.« (Hrepenenje vekov, str. 615, 616)

Pojdite po vsem svetu

Po srečanju učencev z vstalim Gospodom se je njihova izkušnja nevere spremenila v dejavno vero. Postali so žive priče vstalega Jezusa. Zdaj učencev ni bilo več strah, temveč so bili pripravljeni prepotovati velike razdalje, da bi drugim povedali, da je "'Gospod res vstal'. ... ' Na poti so pripovedovali o svoji izkušnji in o tem, kako so ga prepoznali" (Lk 24,34.35). Kasneje jim je Jezus naročil: "Pojdite po vsem svetu in oznanite evangelij vsemu stvarstvu!" (Mr 16,15) Tako evangelija ne bi oznanjali samo v Izraelu, temveč bi ga ponesli "do skrajnih mej sveta"

(Apd 1,8). Glede velikega naročila Ellen G. White piše: "Ampak ukaza: 'Pojdite po vsem svetu,' nikoli ne smemo izgubiti spred oči. Poklicani smo, da usmerimo svoj pogled 'po vsej deželi'. (Apd 13,49.) Kristus je podrl ločilno pregrajo predsodkov o narodni pripadnosti in učil o ljubezni do vseh pripadnikov človeške družine. Ljudi je povzdignil nad ozek krog, ki jim ga predpisuje sebičnost. Odpravil je vse narodnostne meje in vse umetno ustvarjene družbene razlike. Kristus ne dela nobene razlike med sosedom in tujcem, med prijateljem in sovražnikom. Uči nas, naj gledamo na vsakega človeka v stiski kot na svojega brata in na svet kakor na svoje delovno področje." (Hrepenenje vekov, str. 618)

Učencem je zapovedano, naj drugim pričujejo o svoji veri. Po Markovih besedah je cilj evangelija pridobivati in krstiti vernike. Zato je oznanjen evangelij o kraljestvu (Mr 1,14). Sprejetje Božjega kraljestva v srce in Jezusa kot našega Odrešenika in Kralja je bistveno za odrešenje in za to, da smo obvarovani pred obsodbo (Mr 16,16). Kdor veruje vanj, "ima življenje v njegovem imenu" (Jn 20,31).

Uporaba

Kako se lahko kot ti, ki verujemo v Kristusa, izognemo napačnim predstavam in lažnim razlagam o Bogu in odrešenju, ki posledično vodijo v napačno izkušnjo? Razred prosite, naj med razmišljanjem o tem vprašanju preberejo naslednje nasvete: "Z razlago prerokb je Kristus dal učencema natančno podobo tega, kar naj bi bil v človeški podobi. Njuno pričakovanje Mesija, ki naj bi vzpostavil svoj prestol in kraljevsko moč v skladnosti s človeškimi željami, je bilo napačno. To pojmovanje je preprečilo pravilno dojeti njegov sestop z najvišjega do najnižjega možnega položaja. Kristus je želel, da bi bile predstave njegovih učencev v vsaki podrobnosti jasne in pravilne." (Hrepenenje vekov, str. 601)

Ali ste razmišljali o služenju na misijonskem polju, daleč od doma? Kaj, če sploh kaj, vas ovira pri tem, da bi se odločili za ta podvig? Ali pa ste si želeli začeti misijonski projekt, pa vas je zajelo malodušje. Kateri strahovi vas zadržujejo, da ne stopite naprej? Prosimo, preberite naslednjo obljubo izpod peresa navdiha: "Tako je Kristus dal učencem nalogo. Vse je pripravil za opravljanje dela in sam prevzel odgovornost za uspeh. Vse dokler se bodo ravnali po njegovih besedah in delali povezani z njim, ne bodo doživeli neuspeha. Ukazal jim je, naj gredo k vsem narodom. Pojdite do najbolj oddaljenih krajev naseljenega sveta in vedite, da bom tudi tam z vami. Delajte z vero in zaupanjem, kajti nikoli se ne bo zgodilo, da bi vas zapustil." (Hrepenenje vekov, str. 617)

Morda ste že vključeni v misijonarski projekt v svoji skupnosti. Če je tako, kakšen je vaš projekt in s kakšnimi izzivi se soočate? Kako vas zadnji citat motivira pri vašem služenju? Kakšno upanje in moč vam daje?